

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ
KOMBINOVANÉ STUDIUM
2014 - 2015**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vladislav Štěrba

Výkon vazby a trestu odnětí svobody ve věznici Plzeň

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Roman Metlička

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2014 - 2015

BACHELOR THESIS

Vladislav Štěřba

Pre-trial detention and prison sentence in Pilsen Prison

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Roman Metlička

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Vladislav Štěrba

Poděkování

Chtěl(a) bych poděkovat Mgr. Romanu Metličkovi za podnětné připomínky při vypracovávání mé bakalářské práce.

Anotace

V bakalářské práci je přiblížena historie plzeňské věznice od jejího založení přes současnost. Teoretická část je věnována výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Plzeň, právům a povinnostem obviněných a odsouzených. Značná část teoretické části je věnována programům zacházení.

Praktická část se zabývá dotazníkovým šetřením, kdy budou potvrzeny nebo vyvráceny dané hypotézy. Dotazník je zaměřen na spokojenost odsouzených ve výkonu trestu ve věznici Plzeň, na užívání návykových látek ve věznici Plzeň a na názor odsouzených o znovuzavedení trestu smrti u nejtěžších zločinů.

Klíčová slova

Věznice, obviněný, odsouzený, program zacházení, návykové látky, trest smrti.

Annotation

The Bachelor Thesis expounds history of the Pilsen Prison since its founding till present. Theoretical part devotes to pre-trial detention and prison sentence in Pilsen Prison, rights and duties of accused's and convicts. Substantial part of the theoretical part is devoted to treatment programs.

Practical part occupies with questionnaire survey, where hypotheses will be confirmed or disproved. Survey is focused on satisfaction of convicts in Pilsen Prison, on taking addictive substances in Pilsen Prison and on opinion of death penalty re-introduction for capital offences.

Key words

Accused , addictive substances, convict, death penalty, prison, treatment program,

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 HISTORIE VĚZNICE PLZEŇ	10
1.1 Projektování a stavba věznice.....	10
2 SOUČASNOST	12
2.1 Oddělení výkonu vazby a trestu odnětí svobody	12
2.1.1 Výkon vazby	12
2.1.2 Výkon trestu odnětí svobody	14
3 PRÁVA A POVINNOSTI OBVINĚNÝCH.....	17
3.1 Práva obviněných.....	17
3.1.1 Právo na stravování.....	18
3.1.2 Právo na vycházku každý den.....	18
3.1.3 Právo na vystrojování a výměnu.....	18
3.1.4 Právo na hygienu	19
3.1.5 Právo na zdravotní péči.....	19
3.1.6 Právo na korespondenci	20
3.1.7 Právo na návštěvu	20
3.1.8 Právo na duchovní péči bez rozdílu vyznání	21
3.1.9 Právo na uspokojování kulturních potřeb	21
3.2 Povinnosti obviněných.....	21
4 PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH.....	22
4.1 Práva odsouzených	22
4.2 Povinnosti odsouzených	23
5 PROGRAMY ZACHÁZENÍ	27
5.1 Postup před vytvořením programu zacházení.....	27
5.2 Zpracování programu zacházení	28
5.3 Hodnocení programu zacházení.....	29
5.4 Typy programu zacházení.....	29
5.4.1 Pracovní aktivity	30
5.4.2 Vzdělávání	31
5.4.3 Volnočasové aktivity	32
5.4.4 Speciální výchovné aktivity.....	32
5.4.5 Minimální program zacházení	34
6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	35

6.1 Sestavení dotazníku	35
6.2 Skladba dotazníku	36
6.3 Typy otázek užitých v dotazníku	36
6.4 Hypotézy	37
6.5 Uspořádávání získaných dat	37
7 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	38
7.1 Seznámení s obsahem dotazníku	38
7.2 Zpracování odpovědí	39
8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	62
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	64
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	66
SEZNAM GRAFŮ a TABULEK.....	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Téma, které jsem zvolil pro svoji bakalářskou práci jsem si vybral, protože je mi blízké, rozumím mu a výsledek práce by mohl být přínosem jak pro příslušníky Vězeňské služby, občanské zaměstnance věznice tak i pro širokou veřejnost, kdy budou mít možnost seznámit se s problematikou výkonu vazby a výkonu trestu ve věznici Plzeň. Tím tématem je Výkon vazby a trestu odnětí svobody ve věznici Plzeň. Již několik let pracuji ve funkci inspektora strážní služby, a proto mám bohaté zkušenosti s chodem věznice a s tím spojené povinnosti ve strážní službě a i ve výchově vězňených osob.

Historie věznice v Plzni „na Borech“ sahá až do předminulého století. Jedná se o jednu z nejstarších a největších věznic na území České republiky. Po celou dobu existence věznice zde bylo uvězněno a nespravedlivě popraveno několik osobností, které se staly nepohodlnými především komunistickému režimu. Především za totalitního komunistického režimu bylo vězeňství považováno za nástroj politické moci a sloužilo k prosazování svých cílů.

Teoretická část bakalářské práce bude krajově věnována historii věznice od vykoupení pozemků od Královského města Plzně, přes stavbu budovy v jedinečném paprskovitém architektonickém řešení. Ostrahu věznice zajišťovali různé vojenské útvary. Jako první ostrahu vykonávala vojenská stráž c. k. infanterie, v době První světové války ostrahu zajišťoval plzeňský Měšťanský sbor ostrostřelců, v roce 1930 došlo ke zrušení vojenského střežení věznice a vnější strážní službu převzala vězeňská (dozorecká) stráž. Od roku 1993 správu a ostrahu věznice vykonává Vězeňská služba ČR.

Dále je teoretická část věnována současnému výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň, jeho problematice a bezpečnostním opatřením. Podrobně se budu věnovat podmínkám obviněných a odsouzených osob ve věznici Plzeň, právům a povinnostem zmíněných osob, včetně programů zacházení. Část bude popisovat podmínky na oddělení s bezdrogovým režimem a výstupním oddělení.

Praktická část se bude zabývat otázkami pro vězňené osoby, které potvrdí nebo vyvrátí dané hypotézy, týkající se výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Plzeň

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VĚZNICE PLZEŇ

Historie trestnice v Plzni se začala psát již v roce 1870, kdy došlo k rozhodnutí o vykoupení vybraných pozemků od Královského města Plzně, a to na místech, kde stávala osada Bory, která zanikla již ve středověku. Však až po dlouhém, několikaletém dohadování o jejich ceně mezi městem a státem došlo na stavbu budovy věznice. Následovaly čtyři roky výstavby trestnice, která měla kapacitu 915 vězňenských osob. Celkový úhrnný náklad na stavbu činil 2 600 000 zlatých. Definitivně dokončena byla v červnu roku 1878 a v červenci téhož roku zprovozněna.

1.1 PROJEKTOVÁNÍ A STAVBA VĚZNICE

„Při projektování bylo zvoleno paprskovité architektonické řešení, které v základních rysech navrhl c.k. vrchní stavební rada ministerstva spravedlnosti Emanuel rytíř Trojan z Bylanowa. Projekt trestnice a jeho vlastní realizace byla svěřena c.k. vrchnímu inženýru ministerstva pro vnitřní záležitosti Františku Maurusovi, technickému řediteli stavby (Maurus později v letech 1885 - 1889 vedl také stavbu jím projektované trestnice v Praze na Pankráci).“¹

Zmíněné paprskovité architektonické řešení bylo nejspíše poprvé užito anglickým architektem Williamem Blackburnem při výstavbě trestnice v Ipswichi v Anglii v letech 1784 – 1790. V USA docházelo postupem času ke zdokonalování tohoto systému a asi nejznámější je trestnice ve Filadelfii z let 1823, navržené anglickým architektem Johnem de Havilandem. Tato věznice dala vzniknout názvu celému vězeňskému systému, tzv. filadelfský, v některých pramenech uváděný

¹ PALEČEK, L. *Trestní ústav v Plzni „na Borech“*. Stručná historie. 2013

pensylvánský systém. Konečná podoba trestního ústavu v Plzni však vycházela ze staveb věznic, které byly realizovány ve Velké Británii.

„První návrhy stavby nové trestnice z roku 1871 počítaly se šesti křídly, z nichž pouze pět bylo určeno pro věznění osob (tři křídla samovazební a dvě určená pro společnou vazbu). Nejpozději v roce 1873 došlo ke změně plánů a k již zmíněným křídům přibyla ještě dvě křídla společných vazeb. Do posledního osmého křídla, spojujícího ubytovací část s ústavní nemocnicí, byly umístěny prostory učeben a kanceláří ústavních učitelů a přes dvě patra vysoká ústavní kaple se zázemím pro duchovní. V suterénních prostorách pěti z osmi křídel se pak nacházely ústavní dílny a „pracovní cely“. Navržené uspořádání tedy korespondovalo se snahou zajistit ve věznici nejen ústavní kázeň, ale i kulturně mravní výchovu, pracovní činnost odsouzených a v neposlední řadě také lékařskou péči. V této době pak byla trestnice také postavena. V její těsné blízkosti bylo vystavěno ještě devět obytných domů pro úředníky a dozorce nově budovaného ústavu, pod věznicí, při řece Radbuze, byla postavena ústavní plynárna a o něco déle, blízko takzvaných Borských polí, byl zřízen první ústavní hřbitov.“²

² PALEČEK, L. *Trestní ústav v Plzni „na Borech“*. Stručná historie.2013

2 SOUČASNOST

V současné době je věznice Plzeň největší věznicí na území České republiky. Její kapacita, která započítává výkon trestu odnětí svobody i výkon vazby, je 1152 vězňených osob (946 odsouzených a 206 obviněných). Věznice byla dlouhá léta přeplněna a na tuto hodnotu se dostala až po amnestii prezidenta České republiky z 1.1.2013. Věznice je profilována jako věznice pro výkon trestu odsouzených zařazených k výkonu trestu do věznice s dozorem, ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Jedno oddělení je určeno pouze pro výkon vazby, kde jsou i umístěné obviněné i odsouzené ženy. Výkon vazby je zajišťován pro Krajský soud Plzeň, okresní soudy Plzeň - město, Plzeň – jih, Plzeň – sever, Tachov, Rokycany, Klatovy a Domažlice.

Chod věznice zajišťuje několik oddělení, které spadají do kompetencí jednotlivých vedoucích. Největší jsou oddělení výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody a oddělení vězeňské stráže. Další je oddělení zdravotní, správní, ekonomické, zaměstnávání vězňených osob, zabezpečovací a spojovací techniky.

Dne 2.4.2012 byla ve věznici slavnostně otevřena její stálá historická expozice, dokumentující vznik a vývoj tohoto trestního ústavu.

2.1 ODDĚLENÍ VÝKONU VAZBY A TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Oddělení výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody zajišťuje ubytování a výchovu vězňených osob za využití různých programů zacházení. Podmínky výkonu vazby se značně liší od výkonu trestu odnětí svobody, a proto je nutné zajišťovat podmínky, které ukládají zákony o výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

2.1.1 VÝKON VAZBY

Podmínky výkonu vazby ukládá zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, který stanoví práva a povinnosti obviněných, se kterými je každý obviněný seznámen již při

příjmu do výkonu vazby. O umístění obviněného do vazby rozhoduje pouze soud na základě podnětu státního zastupitelství. Chce – li soud umístit obžalovaného do vazby, musí splňovat důvody vazby, které jsou uvedeny v § 67 trestního řádu 2010 včetně změn provedených zákony č. 41/2009 Sb., č. 272/2009 Sb. a č. 306/2009 Sb.

„ Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava,

- a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze – li jeho totožnost hned zjistit, nemá – li stále bydliště anebo hrozí – li mu vysoký trest*
- b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo*
- c) že bude opakovat trestnou činnost, pro níž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.*

A dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazba dosáhnout jiným opatřením.“³

Při umístování obviněných na cely se dbá na to, aby nebyli společně umístěny ženy s muži, mladiství s dospělými, obvinění proti kterým je vedeno společné řízení, obvinění s důvodným podezřením na infekční nebo duševní onemocnění se zdravými obviněnými, obviněných ve vyhošťovací vazbě s ostatními obviněnými.

Na obviněného, který je ve vazbě, se pohlíží jako na nevinného. Jedná se s ním tak, aby nebyla porušována jeho práva a lidská důstojnost. Vazba dále slouží k tomu, aby byl obviněný k dispozici orgánům činným v trestním řízení. V České republice jsou vazební cely v nestandardních podmínkách. Podobají se dřívějšímu režimu ještě před

³ Trestní zákoník 2010 ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

zahájením transformace výkonu vazby v devadesátých letech minulého století (malé cely, hygienická dostupnost na hranici únosnosti, atd.).

2.1.2 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Do výkonu trestu odnětí svobody jsou zařazeny osoby, které byly odsouzeny soudem k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Soud v rozsudku určuje délku trestu a typ věznice, ve které bude odsouzený svůj trest odpykávat. V České republice jsou čtyři typy věznic:

- a) s dohledem
- b) s dozorem
- c) s ostrahou
- d) se zvýšenou ostrahou

Věznice s dohledem:

Do tohoto typu věznice se zařazují odsouzení, kteří spáchali nedbalostní trestný čin a nebyli dosud odsouzeni za jiný trestný čin. Věznice s dohledem není vybavena stavebně technickými prostředky a není zde ozbrojená stráž a dohled vykonávají pouze vychovatelé. Odsouzení nejsou vůbec uzamykáni na celách. Odsouzení vykonávají pracovní činnost zpravidla mimo věznici, kde podléhají pouze dohledu ze strany vychovatelů. Dohled se provádí několikrát týdně. Odsouzeným je povoleno opouštět věznici za účelem kulturních a sportovních akcí, bohoslužeb a dokonce i za účelem návštěvy rodiny. Při návratu z této aktivity se u odsouzeného provede důkladná osobní prohlídka, dechová zkouška na alkohol a zkouška na psychotropní a omamné látky.

Věznice s dozorem:

Dle stanovění soudu jsou do věznice s dozorem odsuzovány osoby, které spáchaly nedbalostní trestný čin a v minulosti již byly za úmyslný trestný čin odsouzeny. Výše trestu nesmí překročit tři roky. Odsouzení se pohybují v prostorách věznice pod dohledem vychovatele nebo příslušníka Vězeňské služby. Po schválení ředitele se mohou někteří odsouzení pohybovat po věznici bez dohledu. Tito odsouzení pracují

i mimo objekt věznice, jsou však pod dohledem příslušníka a po příchodu je u nich provedena důkladná osobní prohlídka a dechová zkouška na alkohol.

Věznice s ostrahou:

Jedná se o věznici se středním střežením, kdy je užíváno speciálních stavebně technických prostředků a ozbrojených příslušníků. Do tohoto typu věznice se odsuzují osoby, jimž byl za přečin spáchaný z nedbalosti a nesplňují podmínky pro zařazení do mírnějšího typu věznice. Odsouzení se po věznici pohybují v doprovodu příslušníka a výjimečně jim lze udělit tzv. volný pohyb. Většina zaměstnaných odsouzených pracuje na střežených pracovištích uvnitř věznice. Po vykládce či nakládce materiálu je dozorce sloužící na tomto pracovišti povinen provést sčítací prověrku.

Věznice se zvýšenou ostrahou:

Tento druh věznice je určen pro odsouzené, kterým byl uložen výjimečný trest a to trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny, za zvlášť závažný zločin uložený trest odnětí svobody v délce nejméně osmi let. Odsouzení pracují pouze na přísně střežených pracovištích nebo se uzamykají na celách, kde provádí danou práci. Volný pohyb po věznici není přípustný. Po vykonání jedné třetiny svého trestu může odsouzený požádat o přeložení do mírnějšího typu věznice

V plzeňské věznici jsou v současné době umístěni vězni zařazení do věznice s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Podmínky výkonu trestu odnětí svobody upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

Po nástupu do výkonu trestu je každý odsouzený umístěn a nástupní oddělení, kde se seznamuje s podmínkami výkonu trestu. Po nějaké době, která se stanoví individuálně pro každého odsouzeného, je odsouzený přeřazen na standardní oddělení, kde svůj trest vykoná.

Je-li u odsouzeného diagnostikována porucha chování způsobená užíváním omamných nebo psychotropních látek, může být odsouzený umístěn na specializované oddělení, kde jsou s odsouzenými vedeny terapie vedené odbornými pracovníky

věznice. Většinou se jedná o psychology a speciální pedagogy. Na toto oddělení mohou být umístěny též osoby s mentální retardací, u kterých byla soudem nařízena ústavní léčba.

Na doporučení psychologa nebo psychiatra je možno odsouzeného, který trpí depresemi nebo má sebevražedné sklony, umístit na krizové oddělení, kde je pod zvýšeným dohledem příslušníků a psychologů.

Stejně jako v každé věznici je i na Borech oddělení výkonu kázeňských trestů, kam je odsouzený umístěn po spáchání kázeňského přestupku, nebo při důvodném podezření z jeho spáchání do vyšetření tohoto přestupku. Jde o cely, na kterých je odsouzený zpravidla sám, nesmí kouřit, číst a mimo dobu nočního klidu není cela vybavena matrací a lůžkovinami. Na toto oddělení je možno odsouzeného umístit nejdéle na 28 dní za jeden kázeňský přestupek.

3 PRÁVA A POVINNOSTI OBVINĚNÝCH

Práva a povinnosti obviněných jsou zakotveny v zákoně č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby a vnitřní řád věznice nebo vazební věznice. S tímto vnitřním řádem musí být každý obviněný prokazatelně seznámen již při příjmu do vazební věznice. *„V rámci přijetí se obviněný podrobí potřebným hygienickým a protiepidemickým opatřením a výměně hygienicky závadného ošacení za nezávadné. Věci, které nemůže mít obviněný u sebe, jsou zapsány do stanovených tiskopisů a umožňují – li to podmínky převzaty do úschovy věznice.“*⁴ Obviněný může u vrchního dozorce uplatňovat zapůjčení zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby.

3.1 PRÁVA OBVINĚNÝCH

Obviněný přijatý do výkonu vazby má práva, která musí být dodržována za každých okolností. Dozor nad dodržováním právních předpisů při zajišťování výkonu vazby provádí krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu se vazba vykonává. Mezi základní práva obviněných lze počítat právo na plnohodnotnou stravu, právo na vycházku každý den, právo na vystrojování a výměnu prádla, právo na hygienu, právo na zdravotní péči, právo na korespondenci včetně přijímání balíků, právo na návštěvu, právo na nákup potravin a věcí osobní potřeby, právo na duchovní služby bez rozdílu vyznání, právo na uspokojování kulturních potřeb.

⁴ Vnitřní řád pro obviněné věznice Plzeň podle § 3 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

3.1.1 PRÁVO NA STRAVOVÁNÍ

Obviněnému je poskytována pravidelná strava v hodnotách a za podmínek, které odpovídají udržení zdraví s přihlédnutím k jeho zdravotnímu stavu a věku a k požadavkům kulturních a náboženských tradic. Pokud odmítá vzhledem přesvědčení běžnou stravu, je mu umožněno pořizovat na vlastní náklady doplňkovou stravu, jestliže to dovolují podmínky věznice a ze zdravotních důvodů mu nebyla stanovena léčebná dieta. Obviněný má možnost požádat o výdej stravy z vývařovny pro zaměstnance Vězeňské služby ČR. Tato možnost je zpoplatněna a je přípustná pouze v případě, že má obviněný na účtu věznice dostatek finančních prostředků. Na požádání obviněného mu je v souladu s § 27 odst. 3 Řádu výkonu vazby poskytnuta vřelá voda na zalití kávy a to zpravidla jednou dopoledne a jednou odpoledne.

3.1.2 PRÁVO NA VYCHÁZKU KAŽDÝ DEN

Obviněnému musí být umožněno každý den opustit svoji celu a strávit minimálně jednu hodinu na čerstvém vzduchu. Tyto vycházky jsou prováděny na tzv. vycházkových dvorech, které jsou vybaveny stavebně technickými prostředky tak, aby nedocházelo k maření výkonu vazby. Vycházka je prováděna zpravidla v dopoledních hodinách. Není-li, třeba vlivem mimořádné události, možnost vycházku provést v této době, musí být vycházka nahrazena v jinou denní dobu, pokud obviněný výslovně vycházku neodmítá.

3.1.3 PRÁVO NA VYSTROJOVÁNÍ A VÝMĚNU

„Výměna vězeňského osobního prádla, vězeňského ložního prádla, vězeňského oděvu a obuvi se provádí v termínech uvedených v „časovém rozvrhu dne“. Výměna vlastního oděvu, prádla nebo obuvi (ustanovení § 12 odst. 1 zákona o výkonu vazby, § 29 řádu výkonu vazby), se uskutečňuje zasíláním poštou, při návštěvách anebo po dohodě též individuální donáškou do věznice. V případě ztráty nebo poškození

*vězeňského oděvu, prádla nebo obuvi nebo výstrojních součástí, je obviněnému chybějící oděv nebo součástka opětovně vydána nebo vyměněna a předepsána k úhradě. Jakákoli úprava vězeňského oděvu není přípustná.*⁵ Vlastní sportovní oděv nebo obuv je obviněný oprávněn nosit pouze při realizaci sportovních aktivit nebo zájmových programů.

3.1.4 PRÁVO NA HYGIENU

Obviněným je umožněno koupání pod tekoucí vodou dvakrát týdně. O častějším koupání ze zdravotních důvodů rozhoduje lékař a po programech zacházení rozhoduje příslušný odborný zaměstnanec, který aktivitu vedl.

3.1.5 PRÁVO NA ZDRAVOTNÍ PÉČI

Zdravotní péče je ve značné míře provozována uvnitř věznice. K většině odborných vyšetření nebo ošetření jsou obvinění vyvázeni eskortou do civilních zdravotních zařízení. V mimopracovní době je vždy obviněný ošetřen v civilním zdravotním zařízení a je na rozhodnutí vrchního inspektora, zda bude povolána rychlá zdravotnická pomoc nebo bude obviněný odvezen eskortou bez porady s lékařem. Obviněný není zproštěn povinností platit regulační poplatky dané zákonem ani uhradit náklady spojené s vyšetřením na přítomnost návykové látky v případě, že se tato přítomnost návykové látky prokáže laboratorním vyšetřením. Obviněný je povinen podrobit se preventivní vstupní, periodické a výstupní lékařské prohlídce.

⁵ Vnitřní řád pro obviněné věznice Plzeň podle § 3 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

3.1.6 PRÁVO NA KORESPONDENCI

Obviněný může přijímat a na svůj náklad odesílat korespondenci bez omezení. Korespondence podléhá kontrole, která zahrnuje též seznámení se s obsahem písemnosti. *„Je-li důvodem vazby obava, že obviněný bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, provádí ve lhůtě 14 dnů od přijetí kontrolu korespondence orgán, který vede řízení. V ostatních případech provádí kontrolu Vězeňská služba. Vězeňská služba má povinnost korespondenci zadržet a předat orgánům činným v trestním řízení, zakládá-li její obsah podezření z trestné činnosti, nebo jestliže by doručením korespondence mohl být mařen výkon vazby.“*⁶ Kontrola se neprovádí mezi obviněným a jeho obhájcem, státními orgány České republiky, diplomatickou misí anebo konzulárním úřadem cizího státu.

Obviněný má dále právo přijmout balíček o hmotnosti do 5 kg a to jedenkrát za tři měsíce. Toto omezení se nevztahuje na balíčky obsahující oblečení zasílané za účelem jeho výměny, knihy, denní tisk a časopisy a hygienické potřeby.

3.1.7 PRÁVO NA NÁVŠTĚVU

Obviněný má právo na přijetí návštěvy v počtu maximálně 4 osob jedenkrát za 2 týdny po dobu devadesáti minut. V případě obviněného, který je uvězněn dle § 67, písm. b, je návštěva podmíněna přítomností orgánu činného v trestním řízení, který stanoví termín této návštěvy. Návštěvy jsou prováděny hromadně na společné místnosti. V případě pokusu o pronesení nějakých nepovolených předmětů ze strany navštěvujícího, je nařízena bezkontaktní návštěva realizována přes dělicí sklo. Naopak může ředitel věznice povolit uskutečnění návštěvy bez zvukové a zrakové kontroly.

⁶ Vnitřní řád pro obviněné věznic Plzeň podle § 3 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

3.1.8 PRÁVO NA DUCHOVNÍ PÉČI BEZ ROZDÍLU VYZNÁNÍ

Veškerou duchovní péči ve věznici koordinuje kaplan věznice. Účast církví a náboženských společností je ve věznici realizována v souladu s právními předpisy a Dohodou o duchovní službě.

3.1.9 PRÁVO NA USPOKOJOVÁNÍ KULTURNÍCH POTŘEB

Uspokojování kulturních potřeb je ve věznici realizováno především použitím vlastního televizního přijímače, který lze připojit na elektrickou síť. Obvinění jsou při sledování omezeni pouze dodržováním nočního klidu a tím, že nebudou rušeni ostatní obvinění. Dalším kulturním vyžitím je možnost objednávání knih a časopisů na vlastní náklady. Obvinění rovněž mohou navštěvovat ústavní knihovnu, která se řídí knihovním řádem. Rovněž je možnost zapůjčení společenských her.

3.2 POVINNOSTI OBVINĚNÝCH

„Obviněný je povinen dodržovat zákon, řád a vnitřní řád věznice, plnit příkazy a pokyny Vězeňské služby, chovat se slušně a šetřit majetek věznice a ostatních obviněných. Obviněný je povinen podrobit se osobní a další prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe měl věc, jejíž držení je ve vazbě zakázané. Obviněný nesmí tetovat sebe nebo jinou osobu, nechat se tetovat nebo mít ve věznici v držení pomůcky k provádění tetování, to platí obdobně také pro jiné způsoby porušování integrity lidské kůže a držení pomůcek k provádění takové činnosti.“⁷ Obviněný musí strpět úkony, které souvisí s jeho identifikací a umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí, podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k zamezení případné výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznici.

⁷ POUČENÍ podle §5 ods.2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, při přijetí obviněného do výkonu vazby

4 PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH

Práva a povinnosti odsouzených jsou zakotveny v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. „*Odsouzený nastupuje výkon trestu v určené věznici. Při přijetí se u odsouzeného provede osobní prohlídka a potřebná protiepidemická opatření. Po nástupu do výkonu trestu se nově přijatý odsouzený ubytuje v přijímacím oddělení, kde se podrobí preventivní vstupní lékařské prohlídce včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření. Další umístování do jednotlivých věznic v souladu s rozhodnutím soudu o zařazení do určitého typu věznice provádí generální ředitelství Vězeňské služby ve spolupráci s ředitelem věznice, ve které odsouzený nastoupil k výkonu trestu. Při rozhodování o umístění odsouzeného do konkrétní věznice se generální ředitelství řídí zejména druhem programů zacházení s odsouzenými realizovanými v jednotlivých věznicích. Rozhodnutí o umístění do konkrétní věznice se bez odkladu sdělí odsouzenému*“⁸

Většina práv a povinností odsouzených jsou stejná jako u obviněných a liší se pouze v některých detailech.

4.1 PRÁVA ODSOUZENÝCH

Mezi základní práva odsouzených patří právo na stravu, právo na vystrojování a výměnu prádla a oděvu, právo na zdravotní péči, právo na vycházku, právo na korespondenci, právo na uspokojování kulturních potřeb, právo na vycházku, právo na duchovní služby. Stejně jako u obviněných, provádí dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu krajské státní zastupitelství, v jehož obvodu se trest vykonává. Odsouzení mají právo na poskytování právní pomoci advokátem, jenž má oprávnění v mezích svého zmocnění vést s odsouzeným korespondenci a hovořit s ním

⁸ POUČENÍ podle § 6 ods.2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, při přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody

bez přítomnosti třetí osoby. Toto právo musí být zajištěno nejpozději do 24 hodin od přijetí žádosti.

4.2 POVINNOSTI ODSOUZENÝCH

Odsouzený má ve výkonu trestu odnětí svobody povinnosti, které je povinen dodržovat. V případě nedodržování těchto povinností, je sepsán záznam o návrhu na kázeňský trest. Kázeňská pravomoc je ve věznici rozdělena dle výše trestu, který je možno odsouzenému uložit. Kázeňskou pravomoc má vychovatel, který má odsouzeného na starost, speciální pedagog, vedoucí oddělení výkonu trestu a ředitel věznice. „*Odsouzený je povinen:*

a) dodržovat stanovený pořádek a kázeň,

b) plnit pokyny a příkazy zaměstnanců Vězeňské služby,

c) zachovávat ustanovení vnitřního řádu,

d) pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně nezpůsobilým k výkonu práce,

e) vykonávat úklidové práce a výpomocné práce potřebné k zajištění každodenního provozu věznice bez nároku na pracovní odměnu,

f) v prostorách věznice a v osobních věcech udržovat pořádek a čistotu odpovídající hygienickým normám, dodržovat zásady hygieny,

g) plnit vymezené činnosti vyplývající z programu zacházení,

h) šetrně zacházet se svěřenými věcmi, dbát o čistotu a udržování poskytnutého oděvu a dalších výstrojních součástí a tyto udržovat ve stavu způsobilém

k užívání,

i) vlastní sportovní oděv a sportovní obuv používat pouze při tělovýchovných a sportovních aktivitách,

j) nepoškozovat cizí majetek,

k) dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, ve styku se zaměstnancem Vězeňské služby, zaměstnancem státního orgánu nebo jiným občanem zdravit způsobem užívaným v běžném společenském styku, oslovovat je slovy „pane“ nebo „paní“ s připojením funkce nebo příjmení, jsou-li mu známy, a vykat jim,

l) chovat se slušně též k ostatním odsouzeným a oslovovat je způsobem užívaným v běžném společenském styku,

m) během osmihodinové doby ke spánku dodržovat noční klid,

n) dodržovat opatření a pokyny k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany,

o) umožnit zaměstnancům Vězeňské služby kontrolu svých osobních věcí, pokud své osobní věci uzamyká v uzamykatelné skříňce k uložení osobních věcí, je povinen předat náhradní klíč ředitelem věznice pověřenému zaměstnanci Vězeňské služby,

p) podrobit se osobní a další prohlídce v zájmu zajišťování vnitřního pořádku ve věznici a vyloučení toho, aby u sebe měl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu,

q) podrobit se preventivní vstupní, periodické, mimořádné a výstupní lékařské prohlídce v rozsahu určeném lékařem nebo zvláštním právním předpisem, včetně

nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování, a opatřením stanoveným orgány hygienické služby; strpět úkony, které souvisejí s jeho identifikací a podrobit se úkonům nezbytným pro zpracování komplexní zprávy,

r) neprodleně oznámit zaměstnanci Vězeňské služby onemocnění, úraz nebo zranění, okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluodsouzeným, zaměstnancům Vězeňské služby nebo věznicí, pokud se o nich dozví nebo je zjistil,

s) podrobit se opatřením, která jsou nezbytná k potlačení výroby, držení nebo zneužívání návykových látek a jedů ve věznicí,

t) odevzdat do úschovy věznice věci, jejichž držení s ohledem na jejich cenu, množství nebo způsob používání je zakázáno nebo je v rozporu s účelem výkonu trestu,

u) uhradit náklady zdravotní služby poskytnuté v zájmu zachování nebo zlepšení jeho zdravotního stavu nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění nebo ze státního rozpočtu nad rámec mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána, a to včetně regulačních poplatků,

v) v případě, že je evidován jako uchazeč o zaměstnání na úřadě práce, je povinen tomuto úřadu oznámit nástup výkonu trestu,

w) dbát na dodržování práv ostatních odsouzených a v případě, že se dozví o jejich porušování, neprodleně informovat zaměstnance Vězeňské služby nebo přímo ředitele věznice,

x) oznámit neprodleně věznicí skutečnost, že je poživitelem důchodu, výsluhového příspěvku nebo má příjem podléhající dani z příjmu a z uvedených finančních prostředků zajistit zasílání částky na účet vedený věznicí na úhradu nákladů výkonu trestu ve výši stanovené zvláštním právním předpisem,

y) oznámit věznicí jméno a příjmení obhájce nebo advokáta, který jej bude zastupovat v jiné věci nebo mu poskytovat právní službu,

z) oznámit při příjmu do věznice písemně, zda je účasten důchodového spoření,

za) oznámit věznicí změnu zdravotní pojišťovny a změnu osobních či rodinných údajů, které nahlásil při přijetí do výkonu trestu,

zb) podrobit se vyšetření ke zjištění, zda užil návykovou látku, a v případě, že se prokáže přítomnost návykové látky, uhradit náklady na toto vyšetření,

zc) dodržovat zákaz kouření v místech, kde je to vzhledem k možnému ohrožení zdraví nekuřáků nebo z protipožárních důvodů ředitelem věznice zakázáno.⁹

⁹ POUČENÍ podle § 6 ods.2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, při přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody

5 PROGRAMY ZACHÁZENÍ

Aby byl splněn účel výkonu trestu odnětí svobody, je ve věznicích zaveden institut program zacházení. Jedná se o práci s odsouzenými a hlavním cílem je, aby si odsouzení uvědomili škodlivost činu, kterého se dopustili. *„Hlavním úkolem aktivit programů zacházení by mělo být minimalizování negativních účinků uvěznění, poskytnutí odsouzeným příležitost vyvinout dovednosti a schopnosti, jež zlepší jejich vyhlídky na úspěšnou reintegraci do společnosti po propuštění, a konečně podpora sociálních vazeb s rodinou, příbuznými a vnější společností.“*¹⁰ Při tvorbě programů zacházení je třeba brát v potaz možnosti, které je věznice schopna umožnit a v neposlední řadě i možnost personálního zajištění těchto programů.

*„Na rozdíl od vazební věznice se ve věznici vytváří jiný vztah mezi vězněm a pracovníkem Vězeňské služby. Vězni obvykle přicházejí na delší dobu a při práci, úklidu a společných kulturních a sportovních akcích se lépe projevuje charakter klientů i personálu. Kdo má možnost pozorovat vězně při nějaké aktivitě, teprve se mu ukazují kladné stránky jeho osobnosti. Při práci se nehodnotí, co kdo spáchal, ale jaký vlastně je. Je tu příležitost vnímat osobnost vcelku: ukazuje se, jak mnoho v ní je dobrého, ale také – a na to personál nezapomíná – kde je asi příčina selhávání této osobnosti. Jejich cílem je tedy v souladu s účelem výkonu trestu rozvinout vše dobré, co zbylo nebo se skrývá v odsouzeném, který o tom někdy ani neví.“*¹¹

5.1 POSTUP PŘED VYTVOŘENÍM PROGRAMU ZACHÁZENÍ

Po nástupu odsouzeného do věznice, je tento umístěn na nástupní oddělení dané nástupní věznice. *„Během pobytu v přijímacím oddělení, který zpravidla nepřevyší jeden týden, se odsouzený podrobí preventivní vstupní lékařské prohlídce včetně nezbytných diagnostických a laboratorních vyšetření. Po uzavření této prohlídky správa věznice zasílá okamžitě Generálnímu ředitelství Vězeňské služby hlášení obsahující všechny*

¹⁰ PRUNEROVÁ, M. *Co zmůžou programy zacházení.* [online]. In České vězeňství č. 2/2011, Praha : VS ČR, 2011 [cit. 2012-09-25]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2011/%C4%8CV2_2011.pdf, s.

¹¹ BAJCURA, L. *Práva vězně od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody.* Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 1999, 158 s. ISBN 80-716-9555-6, s. 110.

údaje nezbytné k rozhodnutí o umístění odsouzeného do konkrétní věznice. Přitom by se mělo řídit zejména druhem programů zacházení s odsouzenými realizovaných v jednotlivých věznicích a podle možností též přihlídnout k tomu, aby odsouzený vykonával trest odnětí svobody co nejbližší místu pobytu blízkých osob.¹²

„Odsouzené přijímají v příslušné věznici vedoucí oddělení výkonu trestu (případně vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu), psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel, popřípadě další zaměstnanci Vězeňské služby určené ředitelem věznice. Nově přijatí odsouzení se ubytují odděleně od ostatních odsouzených, a to v nástupním oddělení věznice. Během pobytu na tomto oddělení, jehož délka se určuje individuálně a zpravidla nepřevyšuje dva týdny, zpracují určené odborní zaměstnanci komplexní zprávu o odsouzeném, včetně návrhu programu zacházení s odsouzeným. Nástupní oddělení rovněž slouží k tomu, aby se odsouzený podrobně seznámil s obsahem zákona, vyhlášky, vnitřního řádu a s prostředím, ve kterém bude trest vykonávat.“¹³

Komplexní zpráva je výsledek posuzování z pohledu lékařského, pedagogického a psychologického. Po zpracování této zprávy je odsouzený povolán před komisí, která je složena z odborných zaměstnanců a je s touto zprávou seznámen a je seznámen i programem zacházení, kterým se bude po výkon trestu řídit. Poté je odsouzený seznámen s vychovatelem, kterému je svěřen do péče.

5.2 ZPRACOVÁNÍ PROGRAMU ZACHÁZENÍ

„Při zpracování programu zacházení se přihlíží k délce trestu (odsouzeným s kratším trestem než 3 měsíce se program zacházení nezpracovává), charakteristice osobnosti a příčině trestné činnosti. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr. Principy zohledňující specifickou osobnost odsouzených platí zejména při sestavování programů zacházení se zvláštními skupinami odsouzených, např. mladistvými, cizinci, matkami s dětmi, trvale pracovně nezařaditelnými (geronti, invalidní důchodci apod.), sexuálními devianty, psychopaty,

¹² Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., § 6 odst. 1, 2; § 7 odst. 1

¹³ Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., § 8 odst. 1, 2 písm. a, b

odsouzenými problémovými uživateli drog a odsouzenými vykonávajícími trest doživotí nebo dlouhodobé tresty.“¹⁴

Jako základní principy jsou uváděny individuální přístup, motivace, přiměřenost, komplexnost, zpětná vazba, cílevědomost, systematicčnost, soustavnost, perspektivnost.

5.3 HODNOCENÍ PROGRAMU ZACHÁZENÍ

Z důvodu toho, že se chování odsouzeného po dobu výkonu trestu mění, dochází v pravidelných termínech k vyhodnocování programů zacházení. Tyto termíny jsou pevně dány řádem výkonu trestu. Pokud je výsledek vyhodnocení kladný, může dojít k přeřazení odsouzeného do mírnějšího typu věznice. Další výhodou kladného hodnocení je to, že odsouzenému je umožněno krátké opuštění věznice. Tyto „ vycházky“ jsou uskutečňovány v doprovodu zaměstnance věznice, zpravidla vychovatele. Během této vycházky může odsouzený navštívit např. sportovní utkání nebo navštívit nějakou kulturní akci. V případě negativního hodnocení může být odsouzený přeřazen do přísnějšího typu věznice. Přeřazení do mírnějšího nebo přísnějšího typu věznice vždy povoluje soud na žádost ředitele věznice. Termíny na vyhodnocování programů zacházení jsou rozlišné podle typu věznice. Ve věznici se zvýšenou ostrahou se programy vyhodnocují každý půlrok. Ve věznici s ostrahou je tomu tak jednou za tři měsíce, ve věznici s dohledem a dozorem jednou za dva měsíce. Jednou za měsíc dochází k vyhodnocování ve věznici pro mladistvé.

5.4 TYPY PROGRAMU ZACHÁZENÍ

Mezi základní typy programů zacházení lze zařadit pracovní aktivity, vzdělávání, speciální výchovné aktivity a volnočasové aktivity. *„Konkrétní programy zacházení jsou sice v České republice formálně celostátně sjednocené (též jejich zaznamenáváním do standardizovaných tiskopisů), přesto v každé věznici (vazební*

¹⁴ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. II. díl. Teorie a praxe s vězňnými.* Vyd. 1. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007a, 77 s. ISBN 978-807-3722-043, s. 45.

věznici) nesou osobitou pečeť svých zpracovatelů – zejména koordinátorů pracovních týmů, tj. speciálních pedagogů.“¹⁵

5.4.1 PRACOVNÍ AKTIVITY

Do pracovních aktivit patří činnost zajišťující běžný chod věznice, prováděná zpravidla všemi odsouzenými. Většinou se jedná o úklid společných prostor ubytoven a za tuto práci nevzniká odsouzeným nárok na finanční odměnu a nesmí být vykonávána v době určené k odpočinku. Pracovní zařazení odsouzených má řadu výhod. Dochází ke zklidnění a k potlačování případné agresivity, k psychosociální adjustaci a k vyrovnání psychosomatických funkcí. Pro společnost není zanedbatelný ani význam ekonomický. Pokud je odsouzený zaměstnaný na pracovišti, kde za odvedenou práci dostává finanční odměnu, je z této odměny hrazeno několik položek, a to hlavně náklady na výkon trestu nebo případně náklady za předchozí vazbu a cizí pohledávky ve formě výživného pro děti odsouzeného či dlužného výživného. K přípravě do normálního života je třeba, aby se pracovní podmínky uvnitř věznice co nejvíce podobaly podmínkám v běžném životě, do kterého se odsouzený po odpykání trestu vrátí. Organizace a metody práce musí mít takovou povahu, aby u odsouzených udržovala schopnost vydělávat si po propuštění na obvyklé živobytí.

V plzeňské věznici je největší pracovní činnost vykonávána pro cizí subjekt MEA s.r.o., zajišťující kovovýrobu na čtyřech halách uvnitř objektu věznice. Další odsouzení pracují na pracovišti Kuchyně pro odsouzené, na pracovišti Údržba nebo na pracovišti Prádelna, které zajišťuje čistotu veškerého prádla nejen pro plzeňskou věznici, ale i pro spádové věznice.

¹⁵ HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005, 183 s. ISBN 80-867-0805-5, s. 123.

5.4.2 VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavním úkolem vzdělávání je odstranění ngramotnosti a jednoznačně lze říci, že se nejedná pouze o prostou gramotnost v podobě schopnosti číst, psát a počítat, ale i o praktickou gramotnost. Nezanedbatelné procento odsouzených není schopno samostatně uskutečňovat styk s rodinou, advokátem, nebo i s vedením věznice, neboť se nikdy nesetkali s nějakou administrativou.

„Vzdělávání v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody s sebou přináší celou řadu specifík, se kterými musí jednotliví učitelé a učitelé odborného výcviku počítat. Těmto okolnostem musí každý pedagogický pracovník přizpůsobovat i styl své práce a volbu vyučovacích metod. K závažným zvláštnostem patří nesourodost povolání a nestejnost předběžného vzdělání studujících s různě dlouhým odstupem od ukončení školní docházky. Kromě mladých se ke zvýšení svého vzdělání hlásí též určité procento starších uchazečů, a tak dochází i k velkým věkovým rozdílům ve třídě. Snahou učitelů musí být získávat studující pro to, aby se jim další sebevzdělávání stalo potřebou. V procesu zacházení s odsouzeným představuje vzdělání ve školském vzdělávacím středisku komplexní, systematický a vysoce smysluplný program. Jde o časově stálé a intenzivní působení na odsouzené v rozsahu více než 20 hodin týdně po dobu deseti měsíců v roce, trvající podle délky vzdělávací aktivity až tři roky. Takto cílený a rozsáhlý výchovně vzdělávací program je v podmínkách českého vězeňství zcela jedinečný. Odsouzení zařazení ke studiu získávají po úspěšném vykonání závěrečných zkoušek doklad, ze kterého není patrné, že byl získán ve výkonu trestu odnětí svobody. Získání dokladu o získání nebo zvýšení vzdělání dává odsouzeným mnohem větší možnosti získat zaměstnání nejen ve výkonu trestu odnětí svobody, ale především se zvyšuje šance snadněji se zapojit po propuštění z výkonu trestu do občanského života. Tím se významně přispívá k naplnění účelu výkonu trestu odnětí svobody.“¹⁶

Ve věznici Plzeň je Školské vzdělávací středisko, které realizuje vzdělávání v učebních oborech Zámečník, Lakýrník, Strojírenská výroba. Také provádí

¹⁶ BARTOŇ, Z. Školské vzdělávací středisko Valdice. [online]. Valdice : ŠVS Valdice, 2012 [cit. 2012-09-27].

Dostupné z:

<http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/1655/file/PDF/ke%20sta%C5%BEen%C3%AD/%C5%A0VS%20VALDICE%201983-2012.pdf>, s. 6, 7.

rekvalifikace Dělník v elektrotechnice, Základy práce na PC nebo jazykové kurzy. Lze sjednat i možnost vysokoškolského vzdělání.

5.4.3 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Tento program zacházení zahrnuje různé formy skupinové a individuální zájmové činnosti organizované a vedené zaměstnanci věznice, kteří jsou k tomuto odborně vzdělání. Jedná se o náročnou činnost, protože většina odsouzených trávila většinu volného času toxikomanií, gamblerstvím, nebo se jen nudili a páchali trestnou činností. Smyslem volnočasových aktivit je naučit odsouzené smysluplně trávit volný čas a přimět je po opuštění věznice změnit svůj životní styl. Dalším důležitým úkolem je rozvíjet psychickou a fyzickou zdatnost a v neposlední řadě vytvořit kulturní a často i hygienické návyky. Všechny tyto aktivity je možno rozdělit na aktivity rekreační, kulturní a sportovní. Rekreativní jsou společenské hry, sledování videoprogramů nebo sledování televize, akvarijní kroužek. Kulturní jsou pěvecká nebo dramatická vystoupení realizována zaměstnanci věznice a provádí je aktéři souborů mimo věznici. Není výjimkou, že se může jednat o první kontakt odsouzeného s kulturním světem. Sportovní aktivity jsou realizovány v tělocvičnách nebo posilovnách uvnitř věznice. Jedná se hlavně o míčové hry, které nejen zvyšují fyzickou zdatnost, ale i soutěživost či týmovost. Věznice Plzeň nabízí aktivity na vycházkových dvorech, kde je k dispozici stolní tenis, stolní hokej a stolní fotbal, nebo již zmiňovaná tělocvična a posilovna.

5.4.4 SPECIÁLNÍ VÝCHOVNÉ AKTIVITY

„Speciální výchovné aktivity probíhají ve všech odděleních věznic, uplatňují se však zejména v odděleních specializovaných pro výkon trestu odsouzených s poruchami duševními a poruchami chování, s poruchami osobnosti a chování způsobených užíváním psychotropních látek, nebo s mentální retardací ve vazebních věznicích a věznicích. Jejich posláním je omezovat a snižovat nebezpečnost a pravděpodobnost recidivy u rizikových pachatelů trestné činnosti vykonávajících trest

odnětí svobody a přispívat ke zvyšování ochrany společnosti po jejich návratu do občanského života.

Cílem je pak vytvořit takový systém zacházení s odsouzenými, který působí směrem ke snižování rizika páchaní trestné činnosti a nabízí jim možnost změnit své chování a motivovat je k nápravě.“¹⁷

„Psychoterapeutické programy vycházejí z obvyklé praxe v psychiatrických zařízeních aplikované na programy ve věznici. Psychoterapie individuální formou cílených, psychologických intervencí usiluje o odstranění či eliminování těch projevů a vlastností odsouzeného, které byly penitenciární diagnózou identifikovány jako kriminogenní.

Jde o dlouhodobý program, kdy zkušený terapeut, většinou psycholog, či psychiatr v plánovaných sezeních psychologickými metodami dlouhodobě působí na jedince.

Více se však zavádí skupinová psychoterapie.“¹⁸

„Je však známo, že efektivita těchto programů je nízká, nepřináší takové výsledky, jež by odpovídaly vynaloženému úsilí, a proto může zvyšovat riziko vyhoření u lidí, kteří se touto činností zabývají.“¹⁹ Ve věznici Plzeň jde hlavně o relaxaci při hudbě, občanskou připravenost a sociálně právní poradenství. Je provozován program „Zastav se, Zamysli se, Změň se“, který vznikl za spolupráce Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby. Jde o úpravu programu londýnské probační služby z let 2005 a 2006. Cílem tohoto programu je snaha přimět odsouzené, aby přehodnotili své postoje k životu. Zaměřený je především na recidivisty páchající majetkovou trestnou činnost a blíží se konec jejich trestu.

¹⁷ BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 98 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-158, s. 24.

¹⁸ MEZNÍK, J., KALVODOVÁ, V., KUČHTA J. *Základy penologie*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, 1995, 75 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 132. ISBN 80-210-1248-X, s. 50.

¹⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha : Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-717-8802-3, s. 827.

5.4.5 MINIMÁLNÍ PROGRAM ZACHÁZENÍ

Jedná se o program, kdy odsouzený nespolupracuje s odbornými zaměstnanci a nezúčastňuje se zmiňovaných aktivit v rámci jiných programů zacházení. Ve věznici Plzeň je tento program plněn např. pomocnými pracemi v kuchyni nebo úklidem ve společných prostorách. I těmto odsouzeným je umožněno navštěvovat kulturní akce uvnitř věznice.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření je jedna z nejpoužívanějších metod k získávání a vyhodnocování dat. Otázky v dotazníku jsou formulovány tak, aby získaly co nejvíce fakt a názorů dotazovaných respondentů. Miroslav Disman ve své knize „*Jak se vyrábí sociologická znalost*“ uvádí tabulku, která porovnává některé důležité vlastnosti standardizovaného rozhovoru a dotazníku. „*Z devíti kritérií zmíněných v naší tabulce, šest jich jednoznačně svědčí ve prospěch dotazníku. Některé důvody proti použití rozhovoru jsou závažné. Je to především existence zkreslení vyvolaného tazatelem a zejména vysoká nákladnost tohoto postupu. Náklady na rozhovor jsou ve srovnání s dotazníkem mnohonásobné.*“²⁰ Dotazník je anonymní, proto není respondent ovlivněn tazatelem a má více času na vyplňování a může si odpovědi více rozmyslet. Další výhodou je, že lze informace získat od většího počtu respondentů, i když jsou od nás více vzdáleni. Nevýhodou dotazníku může být obtížnější získávání dat od respondentů a také větší možnost získaných nepravdivých informací.

6.1 SESTAVENÍ DOTAZNÍKU

*„Dotazník by měl nést nějaký název. Za ním by měla následovat tzv. společenská rubrika, jejímž cílem je sdělit následující: oslovit respondenty, požádat o vyplnění dotazníku, vysvětlit cíl a důležitost výzkumu, slíbit anonymitu a nezneužití údajů, určit, jak má dotazník vyplňovat, poděkovat za spolupráci a podepsat se.“*²¹

V úvodu dotazníku je třeba uvádět jednodušší otázky, abychom neodradili respondenta, poté se zařazují otázky složitější. Při formulaci otázek je nutné vyvarovat se chyb, které by způsobily zkreslení výsledků. Otázky musí být jednoduché

²⁰ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Universita Karlova, nakladatelství Karolinum, Praha 2000 ISBN 80-246-0139-7

²¹ KOZEL, R. a kol. *Moderní marketingový výzkum*

a srozumitelné všem, kteří se budou vyplňování dotazníku věnovat a měly by tvořit ucelený okruh. Dotazník by neměl být rozsáhlý a časově náročný.

Prvním respondentem by měl být sám autor dotazníku a poté dotazník vyzkoušet na menší skupině respondentů, z důvodu odhalení případných nedostatků a chyb v dotazníku. Ideální je vzorek cca 5 – ti respondentů. Po vyzkoušení je možno dotazník rozdat požadovanému množství respondentů.

6.2 SKLADBA DOTAZNÍKU

První část mého dotazníku je zaměřena na základní údaje o respondentovi, který odpovídá na otázky týkající se přímo jeho osoby. V dalších otázkách je již respondent tázán přímo na fakta, která jsou potřeba k potvrzení nebo vyvrácení mých hypotéz.

6.3 TYPY OTÁZEK UŽITÝCH V DOTAZNÍKU

V dotazníkovém šetření je užíváno dvou základních typů otázek, a to otázky uzavřené a otevřené. Někdy jsou pokládány tzv. kombinované otázky, tedy uzavřené otázky s možností vyjádření vlastního názoru.

Uzavřená otázka je pro respondenta jednodušší variantou, protože má možnost odpovědět z připravených odpovědí, pravidla ano nebo ne a nemusí přemýšlet nad vlastní odpovědí. Tyto odpovědi bývají pro respondenta jednodušší, ale pro zpracovatele dotazníku mohou způsobit potíže při vyhodnocování, protože přesně nevyjadřují názor respondenta a mohou být vyplňovány náhodně.

Otevřené otázky umožňují respondentovi vyjádřit vlastní názor, ale při vyhodnocování jsou nevýhodou z důvodu různorodých odpovědí.

6.4 HYPOTÉZY

Ve své bakalářské práci jsem se snažil pomocí dotazníkového šetření zjistit, zda je pro odsouzené výkon trestu ve věznici přijatelnější než v jiných věznicích, jaká je situace ve věznici v otázce návykových látek a názor odsouzených na trest smrti.

Hlavní hypotéza: Odsouzeným se zdá výkon trestu ve věznici Plzeň přijatelnější než v jiných věznicích.

Vedlejší hypotéza a): Odsouzení mají ve věznici plzeň přístup k návykovým látkám.

Vedlejší hypotéza b): Odsouzení nejsou pro znovuzavedení trestu smrti.

6.5 USPOŘÁDÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT

Při vyhodnocování získaných dat jsem používal aplikaci Microsoft Office Excel, který umožňuje zaznamenávat získaná data do tabulek a následně převést do grafů.

7 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

7.1 SEZNÁMENÍ S OBSAHEM DOTAZNÍKU

Otázky č. 1, 2, 3, 4, 5 jsou sestaveny tak, aby zjistily základní údaje o respondentech, a to věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, výši trestu odnětí svobody a způsob nastoupení výkonu trestu odnětí svobody respondentů. Otázky č. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, pomohou potvrdit nebo vyvrátit hlavní hypotézu, zda se odsouzeným zdá výkon trestu ve věznici Plzeň přijatelnější než v jiných věznicích. Otázky č. 19, 20, 21, 22 se zabývají vedlejší hypotézou a) odsouzení mají ve věznici Plzeň přístup k návykovým látkám. Otázky č. 23, 24 vyvrátí nebo potvrdí vedlejší hypotézu b) odsouzení nejsou pro znovuzavedení trestu smrti. Respondenti byli vybráni náhodně mezi všemi odsouzenými věznicí Plzeň. Rozdáno bylo 93 dotazníků, z nichž se 81 (tedy 87,09 %) vrátilo a byly použity k vyhodnocení hypotéz.

7.2 ZPRACOVÁNÍ ODPOVĚDÍ

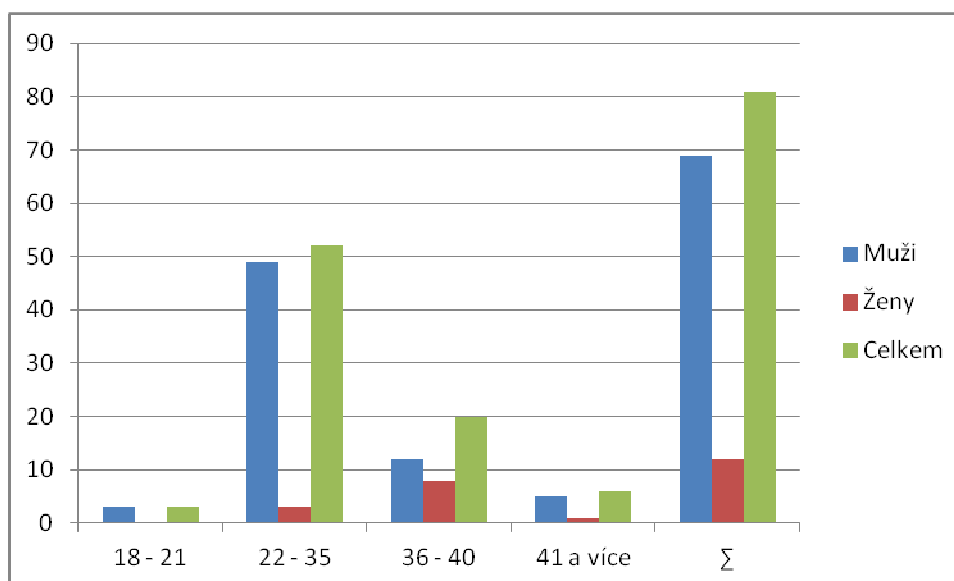
Otázka č. 1 a 2 V jakém rozmezí je Váš věk a jaké je Vaše pohlaví:

Ve věkovém rozmezí 18 – 21 let byli 3 muži a žádná žena (3,70% ze všech respondentů), v rozmezí 22 – 35 let bylo 49 mužů a 3 ženy (64,19% ze všech respondentů), v rozmezí 36 – 40 let bylo 12 mužů a 8 žena (24,69 % ze všech respondentů) a v rozmezí 41 let a více bylo 5 mužů a 1 žena (7,40 % ze všech respondentů).

Tabulka a graf č. 1

	18 - 21	22 - 35	36 - 40	41 a více	Σ
Muži	3	49	12	5	69
Ženy	0	3	8	1	12
Celkem	3	52	20	6	81

3,70% 64,19% 24,69% 7,40% 100,0%

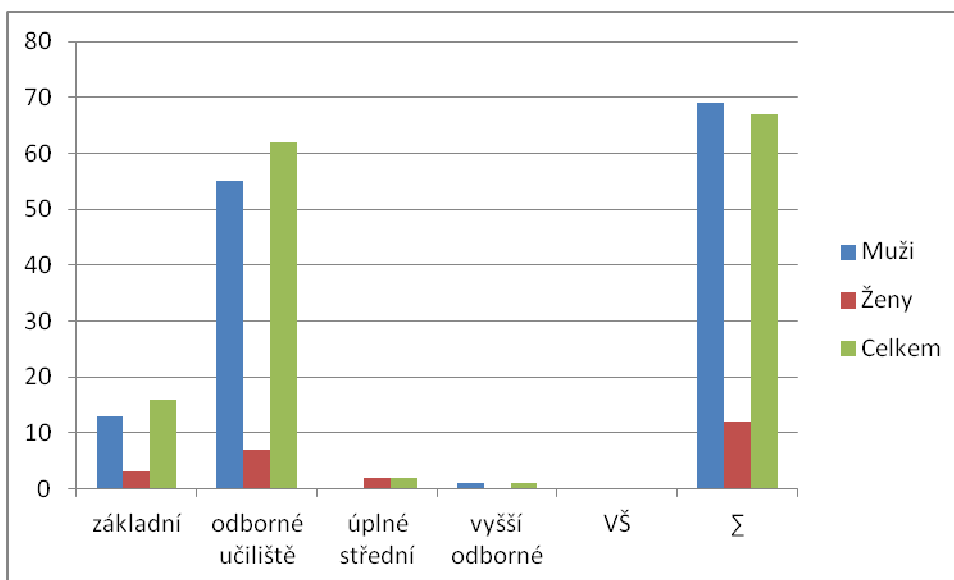
Otázka č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání:

Touto otázkou bylo zjištěno, že pouze základního vzdělání dosáhlo 13 mužů a 3 ženy (19,75 % ze všech respondentů), odborného učiliště bez maturity dosáhlo 55 mužů a 7 žen (76,54 % ze všech respondentů), úplného středního vzdělání s maturitou dosáhlo 0 mužů a 2 ženy (2,46% ze všech respondentů), vyššího odborného vzdělání 1 muž a žádná žena (1,25% ze všech respondentů) a vysokoškolského vzdělání nedosáhl žádný respondent (0 % ze všech respondentů).

Tabulka a graf č. 2

	základní	odborné učiliště	úplné střední	vyšší odborné	VŠ	Σ
Muži	13	55	0	1	0	69
Ženy	3	7	2	0	0	12
Celkem	16	62	2	1	0	81

19,75% 76,54% 2,46% 1,25% 0% 100%

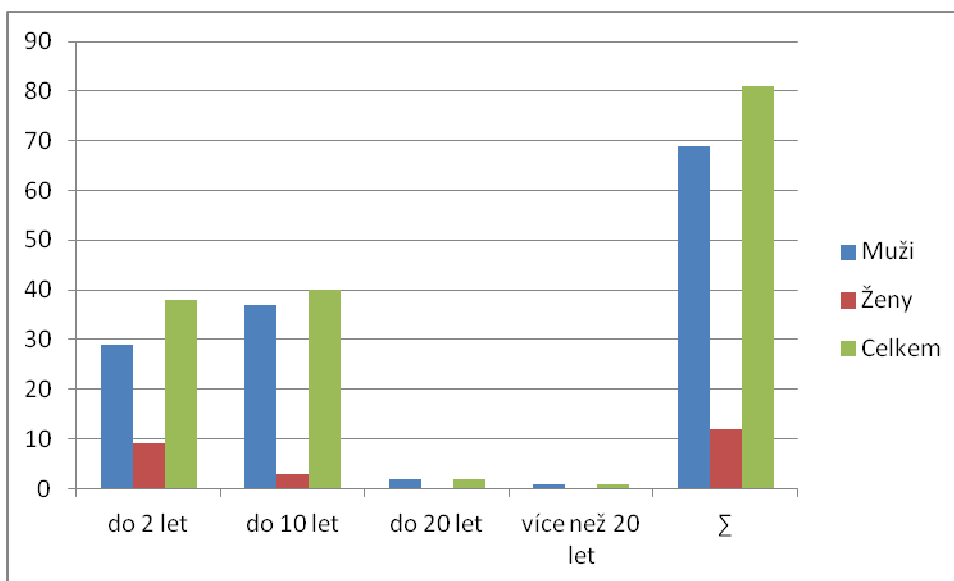
Otázka č. 4 Jak vysoký je Váš trest?

Na tuto otázku odpovědělo 29 mužů a 9 žen (46,91% ze všech respondentů), že jejich trest je do 2 let, 37 mužů a 3 ženy (49,38% ze všech respondentů) sdělilo, že jejich trest je do 10 let, 2 muži a žádná (2,46% ze všech respondentů) vykonávají trest do 20 let, 1 muž a žádná žena (1,25% ze všech respondentů) uvedl, že vykonává trest nad 20 let.

Tabulka a graf č. 3

	do 2 let	do 10 let	do 20 let	více než 20 let	Σ
Muži	29	37	2	1	69
Ženy	9	3	0	0	12
Celkem	38	40	2	1	81

46,91% 49,38% 2,46% 1,25% 100%

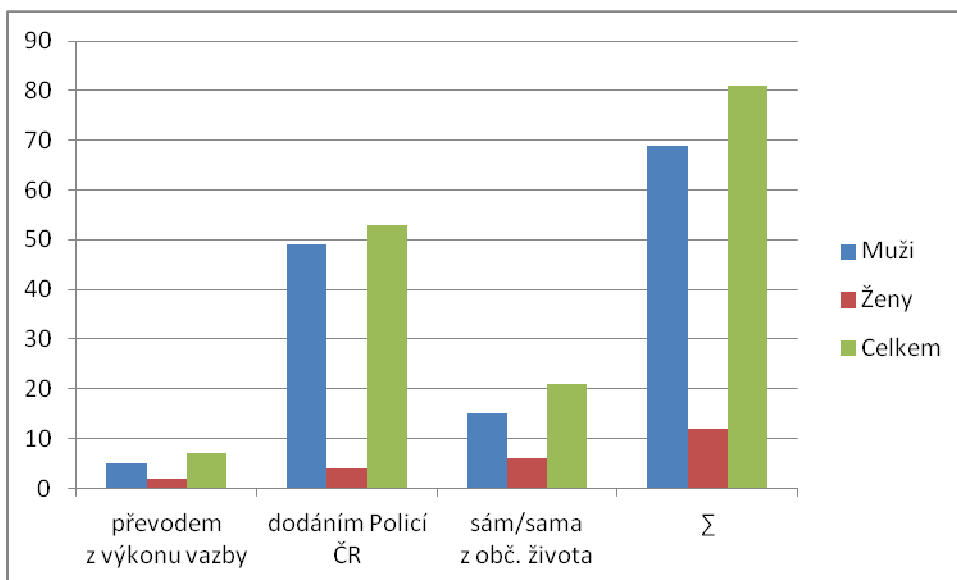
Otázka č. 5 Jakým způsobem jste nastoupil/a do výkonu trestu?

Do výkonu trestu nastoupilo převodem z vazby 5 mužů a 2 ženy (8,64 % ze všech respondentů), dodáním Policí ČR nastoupilo 49 mužů a 4 ženy (65,43 % ze všech respondentů), a sami z občanského života nastoupilo 15 mužů a 6 žen (25,92 % ze všech respondentů).

Tabulka a graf č. 4

	převodem z výkonu vazby	dodáním Policí ČR	sám/sama z obč. života	Σ
Muži	5	49	15	69
Ženy	2	4	6	12
Celkem	7	53	21	81

8,64% 65,43% 25,92% 100,0%

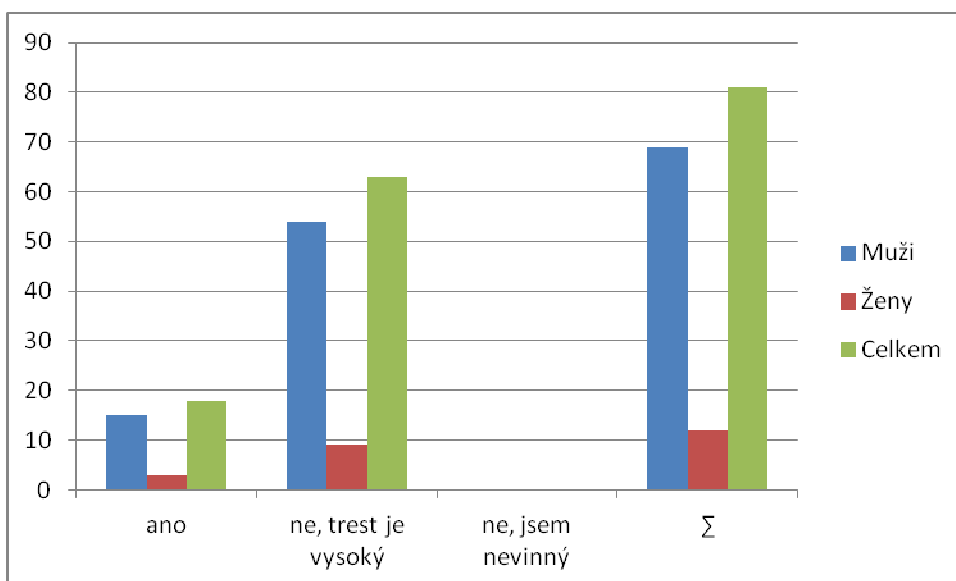
Otázka č. 6 Ztotožňujete se s výrokem soudu ve své trestní věci?

15 mužů a 3 ženy (22,22 % ze všech respondentů) se s výrokem soudu ve své trestní věci ztotožňuje, pro 54 mužů a 9 žen (77,77 % ze všech respondentů) je uložený trest příliš vysoký a žádný muž a žádná žena se necítí nevinná.

Tabulka a graf č. 5

	ano	ne, trest je vysoký	ne, jsem nevinný	Σ
Muži	15	54	0	69
Ženy	3	9	0	12
Celkem	18	63	0	81

22,22 % 77,77 % 0 % 100,0%

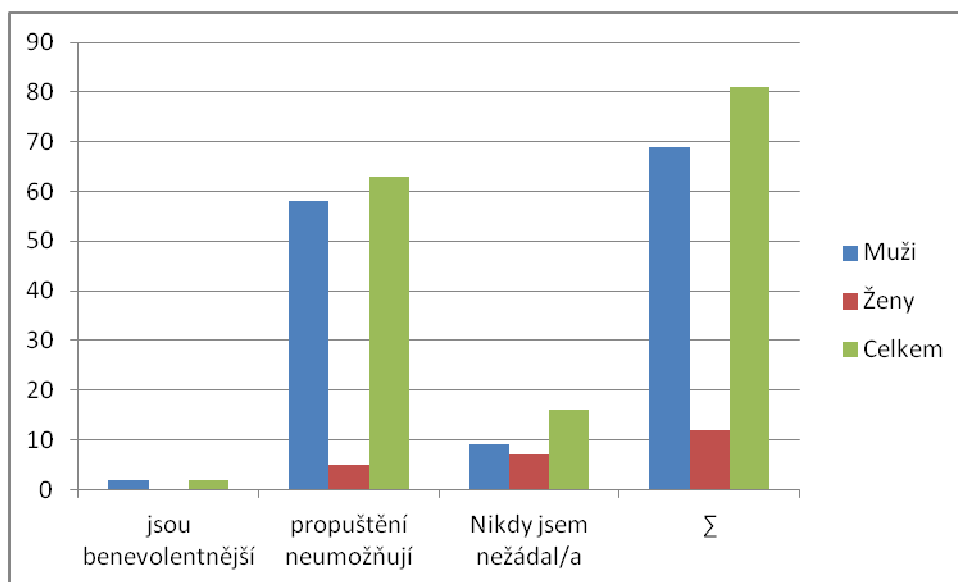

Otázka č. 7 Jaké je srovnání plzeňských soudů a ostatních soudů při jednání o podmíněném propuštění?

2 muži a žádná žena (2,46 % ze všech respondentů) odpovědělo, že jsou plzeňští soudci při rozhodování o podmíněném propuštění benevolentnější, 58 mužů a 5 žen (77,77 % ze všech respondentů) odpovědělo, že plzeňští soudci podmíněné propuštění příliš neumožňují a 9 mužů a 7 žen (19,75 % ze všech respondentů) nikdy o podmíněné propuštění nežádali.

Tabulka a graf č. 6

	jsou benevolentnější	propuštění neumožňují	nikdy jsem nežádal/a	Σ
Muži	2	58	9	69
Ženy	0	5	7	12
Celkem	2	63	16	81
	2,46 %	77,77 %	19,75 %	100,0 %

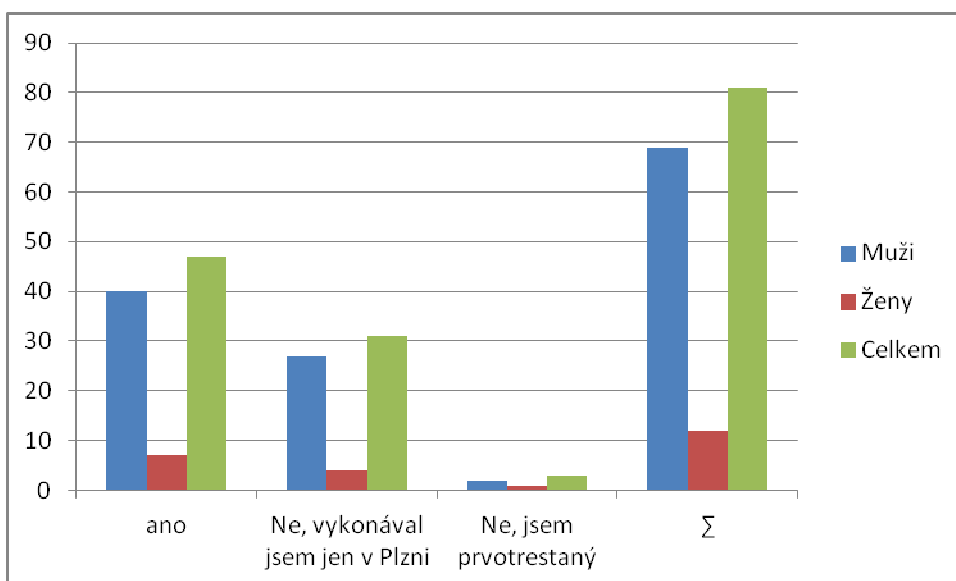
Otázka č. 8 Máte zkušenosti i z jiné věznice?

Zkušenosti z jiných věznic má 40 mužů a 7 žen (58,02 % ze všech respondentů), trest vykonávalo jen v Plzni 27 mužů a 4 ženy (38,27 % ze všech respondentů), prvotrestnanými jsou 2 muži a 1 žena (3,70 % ze všech respondentů).

Tabulka a graf č. 7

	ano	ne, vykonával jsem jen v Plzni	ne, jsem prvotrestaný	Σ
Muži	40	27	2	69
Ženy	7	4	1	12
Celkem	47	31	3	81

58,02 % 38,27 % 3,70 % 100,0 %

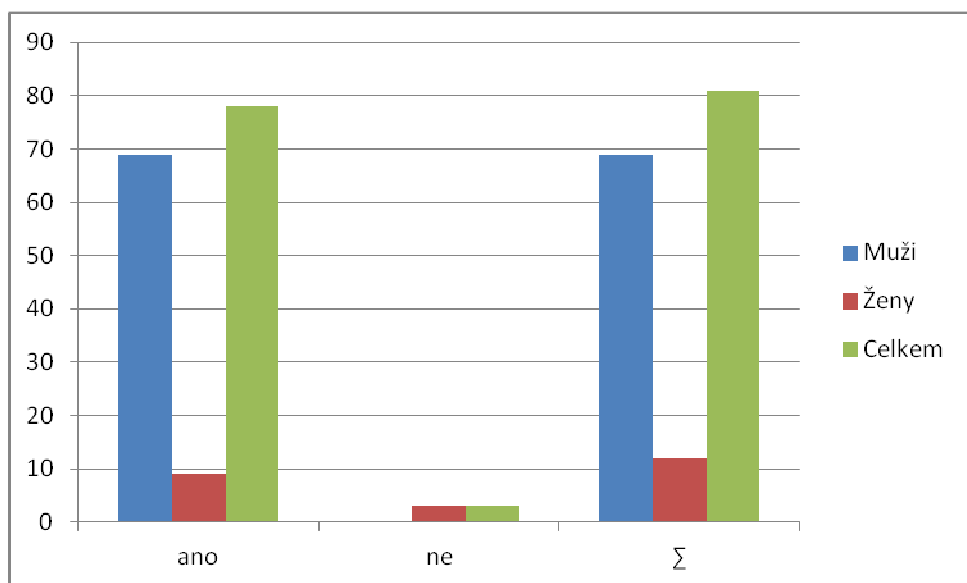
Otázka č. 9 Myslíte si, že je bezpečnost ve věznici Plzeň na dobré úrovni?

Na dotazník odpovědělo 69 mužů a 9 žen (96,29 % ze všech respondentů), že je bezpečnost ve věznici Plzeň na dobré úrovni, žádný muž a 3 ženy (3,70 % ze všech respondentů) uvedli, že si nemyslí o bezpečnosti ve věznici Plzeň, že je na dobré úrovni.

Tabulka a graf č. 8

	ano	ne	Σ
Muži	69	0	69
Ženy	9	3	12
Celkem	78	3	81

96,29 % 3,70 % 100,0%

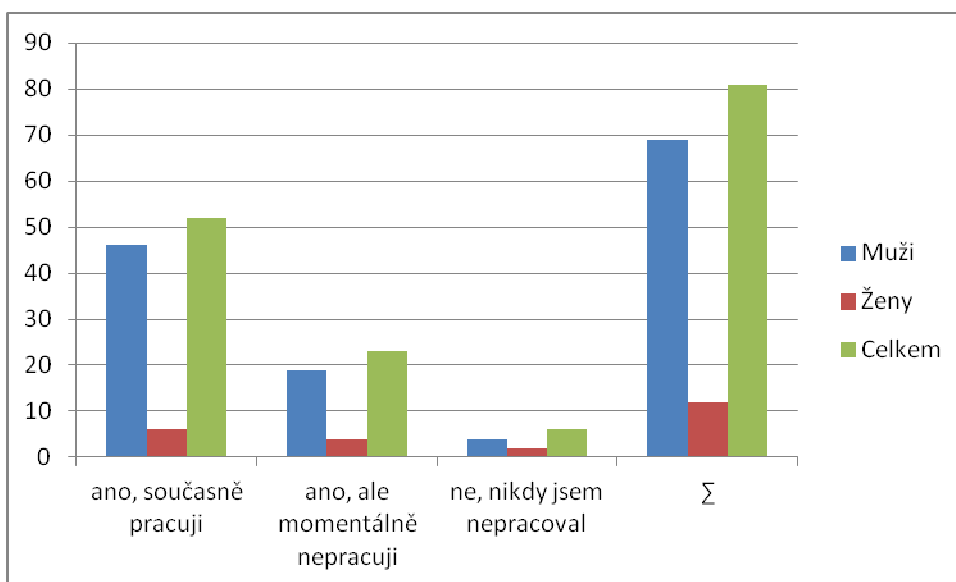

Otázka č. 10 Byl/a jste někdy ve věznici zařazen/a na nějakou pracovní činnost?

To, že jsou zařazeni na pracovní činnost uvedlo 46 mužů a 6 žen (64,19 % ze všech respondentů), 19 mužů a 4 ženy (28,39 % ze všech respondentů) uvedli, že už někdy ve věznici pracovali, ale momentálně nepracují, 4 muži a 2 ženy (7,40 % ze všech respondentů) uvedli, že nikdy nepracovali.

Tabulka a graf č. 9

	ano, současně pracuji	ano, ale momentálně nepracuji	ne, nikdy jsem nepracoval	Σ
Muži	46	19	4	69
Ženy	6	4	2	12
Celkem	52	23	6	81
	64,19 %	28,39 %	7,40 %	100,0 %

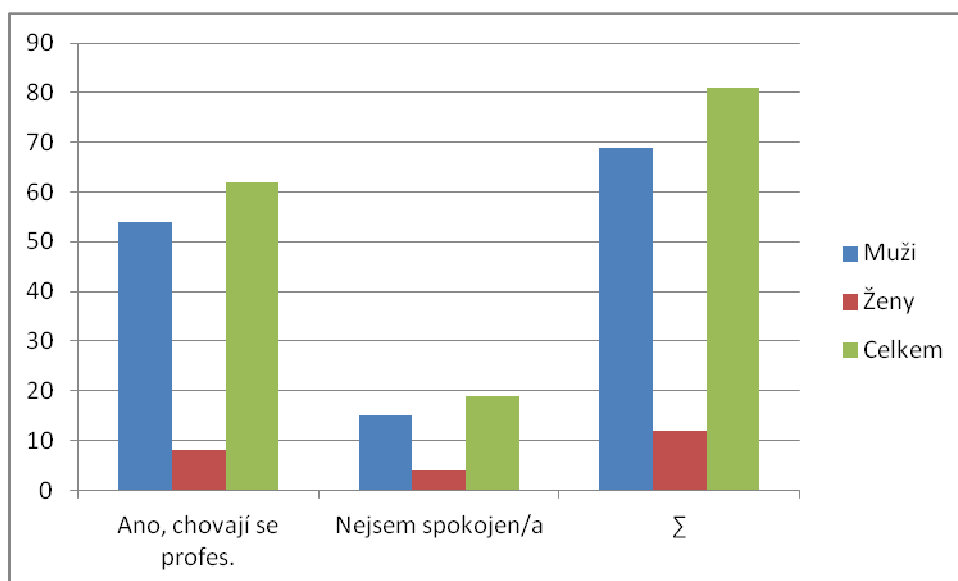

Otázka č. 11 Jste spokojen/a s jednáním příslušníků ve věznici Plzeň k odsouzeným?

Na tuto otázku odpovědělo 54 mužů a 8 žen (76,54 % ze všech respondentů), že jsou s jednáním příslušníků s odsouzenými spokojeni. 15 mužů a 4 ženy (23,46 % ze všech respondentů) uvedlo, že s jednáním příslušníků nejsou spokojeni.

Tabulka a graf č. 10

	Ano, chovají se profes.	Nejsem spokojen/a	Σ
Muži	54	15	69
Ženy	8	4	12
Celkem	62	19	81
	76,54%	23,46%	100,0%

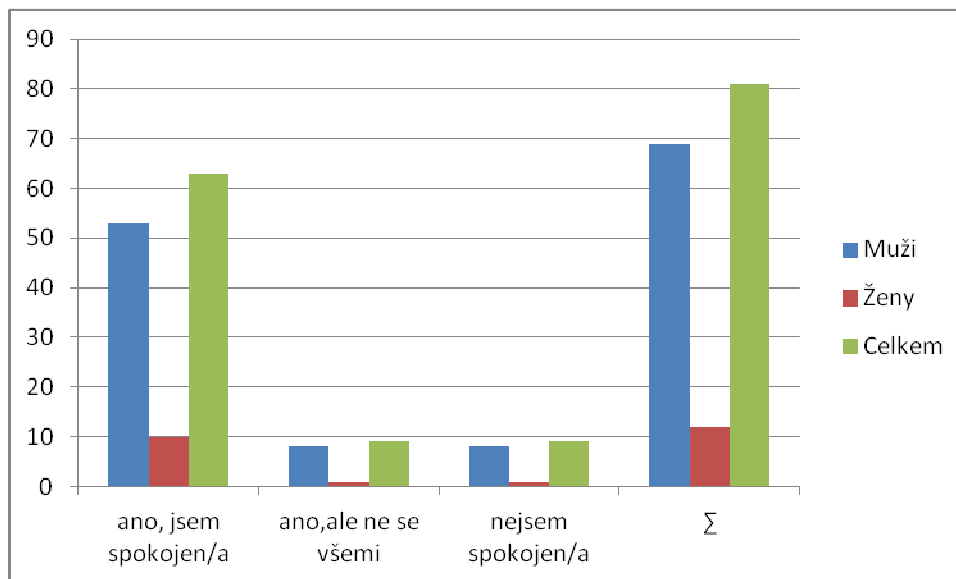
Otázka č. 12 Jste spokojen/a s přístupem ze strany vychovatelů ve věznici Plzeň?

53 mužů a 10 žen (77,77 % ze všech respondentů) je s přístupem vychovatelů spokojeno, 8 mužů a 1 ženy (11,11 % ze všech respondentů) je s přístupem vychovatelů spokojeno, ale ne se všemi a 8 mužů a 1 žena (11,11 % ze všech respondentů) s přístupem vychovatelů není spokojeno.

Tabulka a graf č. 11

	ano, jsem spokojen/a	ano, ale ne se všemi	nejsem spokojen/a	Σ
Muži	53	8	8	69
Ženy	10	1	1	12
Celkem	63	9	9	81

77,77 % 11,11 % 11,11 % 100,0 %

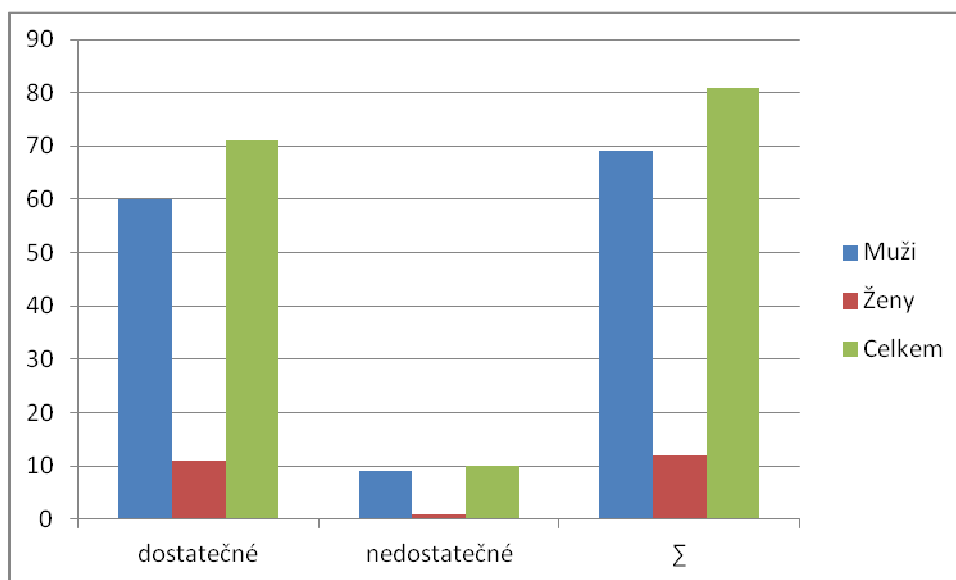
Otázka č. 13 Myslíte si, že jsou programy zacházení ve věznici Plzeň dostatečné?

Na to, zda jsou programy dostatečné odpovědělo 60 mužů a 11 žen (87,65 % ze všech respondentů) kladně a 9 mužů a 1 žena (12,35 % ze všech respondentů) odpovědělo záporně.

Tabulka a graf č. 12

	dostatečné	nedostatečné	Σ
Muži	60	9	69
Ženy	11	1	12
Celkem	71	10	81

87,65 % 12,35 % 100,0%

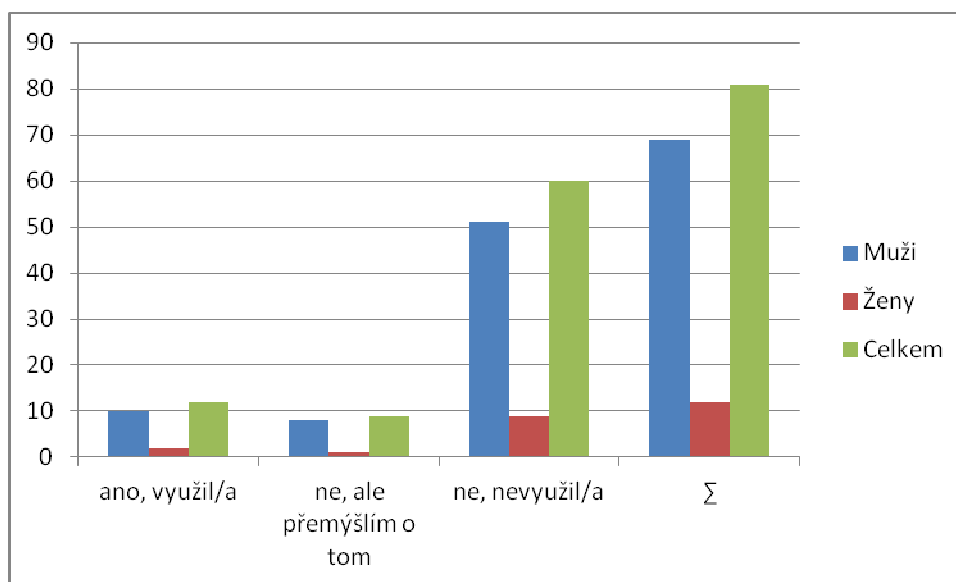

Otázka č. 14 Využil/a jste nabídky Školského a vzdělávacího střediska k doplnění svého vzdělání?

Nabídky školského a vzdělávacího střediska využilo 10 mužů a 2 ženy (14,81 % ze všech respondentů), nevyužilo, ale přemýšlí o tom 8 mužů a 1 žena (11,11 % ze všech respondentů) a nevyužilo nabídky 51 mužů a 9 žen (74,07 % ze všech respondentů).

Tabulka a graf č. 13

	ano, využil/a	ne, ale přemýšlím o tom	ne, nevyužil/a	Σ
Muži	10	8	51	69
Ženy	2	1	9	12
Celkem	12	9	60	81
	14,81 %	11,11 %	74,07 %	100,0 %

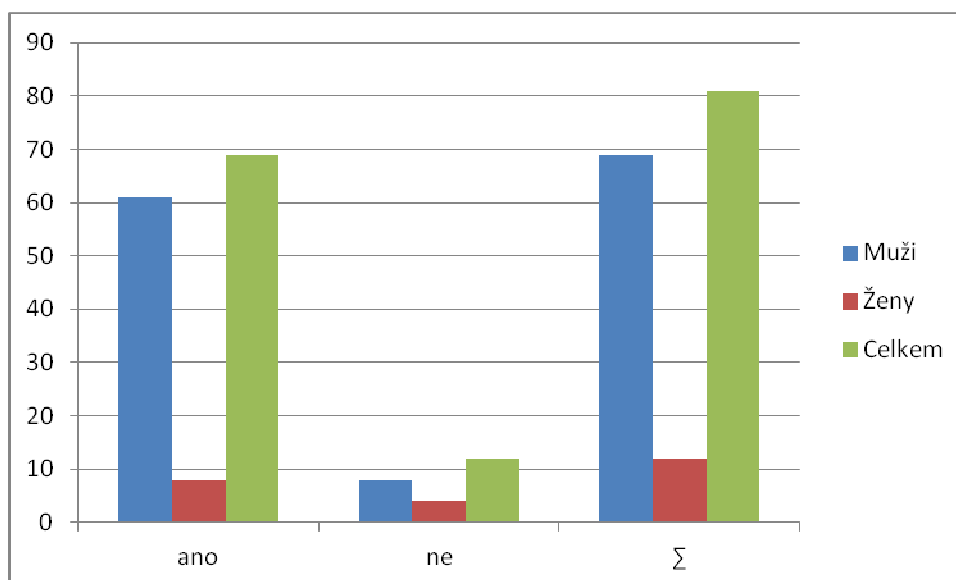
Otázka č. 15 Měl/a jste zájem ve věznici pracovat?

Zájem pracovat mělo 61 mužů a 8 žen (85,18 % ze všech respondentů) a 8 mužů a 4 ženy (14,82 % ze všech respondentů) zájem pracovat nemělo.

Tabulka a graf č. 14

	ano	ne	Σ
Muži	61	8	69
Ženy	8	4	12
Celkem	69	12	81

85,18 % 14,82% 100,0%

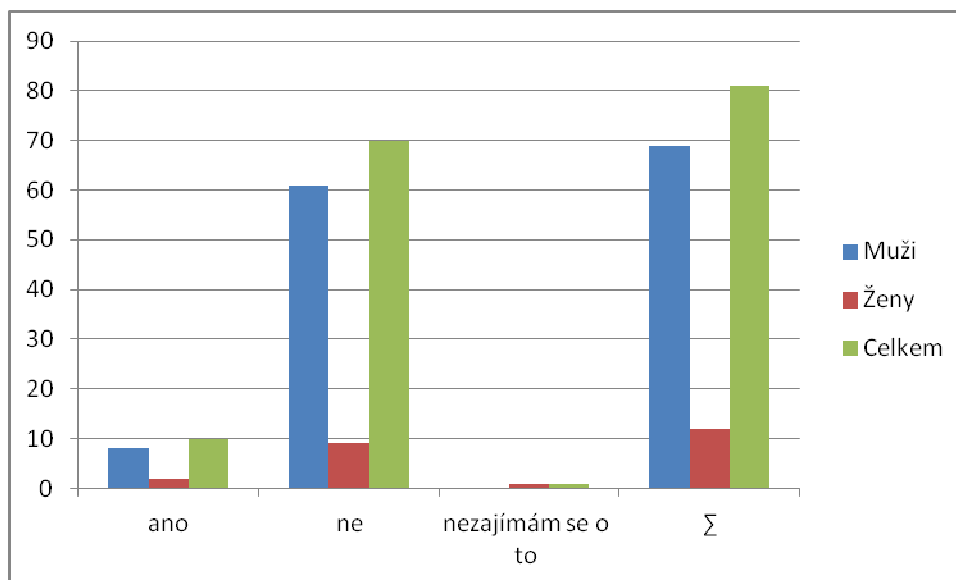

Otázka č. 16 Myslíte si, že je ve věznici Plzeň dostatek pracovních příležitostí pro odsouzené?

Na tuto otázku odpovědělo 8 mužů a 2 ženy (12,34 % ze všech respondentů), že si myslí, že je ve věznici Plzeň dostatek pracovních příležitostí. 61 mužů a 9 žen (86,41 % ze všech respondentů) odpovědělo, že pracovních příležitostí není dostatek a žádný muž a 1 žena (1,23 % ze všech respondentů) odpověděla, že se o pracovní příležitosti nezajímá.

Tabulka a graf č. 15

	ano	ne	nezajímám se o to	Σ
Muži	8	61	0	69
Ženy	2	9	1	12
Celkem	10	70	1	81
	12,34 %	86,41 %	1,23%	100,0%

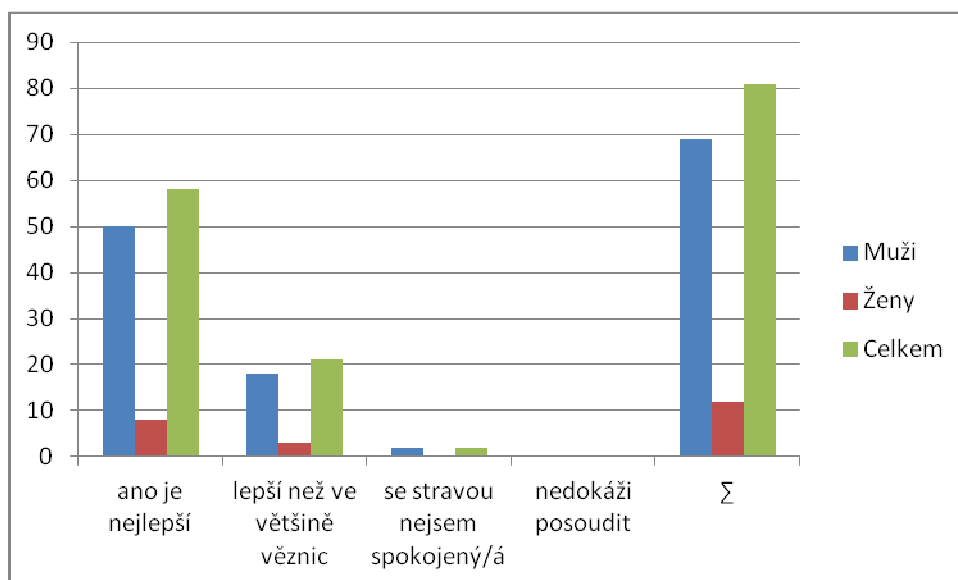

Otázka č. 17 Myslíte si, že je strava ve věznici Plzeň na lepší úrovni než v jiných věznicích?

Že je strava ve věznici Plzeň nejlepší si myslí 50 mužů a 8 žen (71,60 % ze všech respondentů), 18 mužů a 3 ženy (25,92 % ze všech respondentů) si myslí, že je strava lepší než ve většině věznic a 2 muži a žádná žena (2,46 % ze všech respondentů) nejsou se stravou ve věznici Plzeň spokojeni.

Tabulka a graf č. 16

	ano je nejlepší	lepší než ve většině věznic	se stravou nejsem spokojený/á	nedokáži posoudit	Σ
Muži	50	18	2	0	69
Ženy	8	3	0	0	12
Celkem	58	21	2	0	81
	71,60 %	25,92 %	2,46 %	0 %	100%

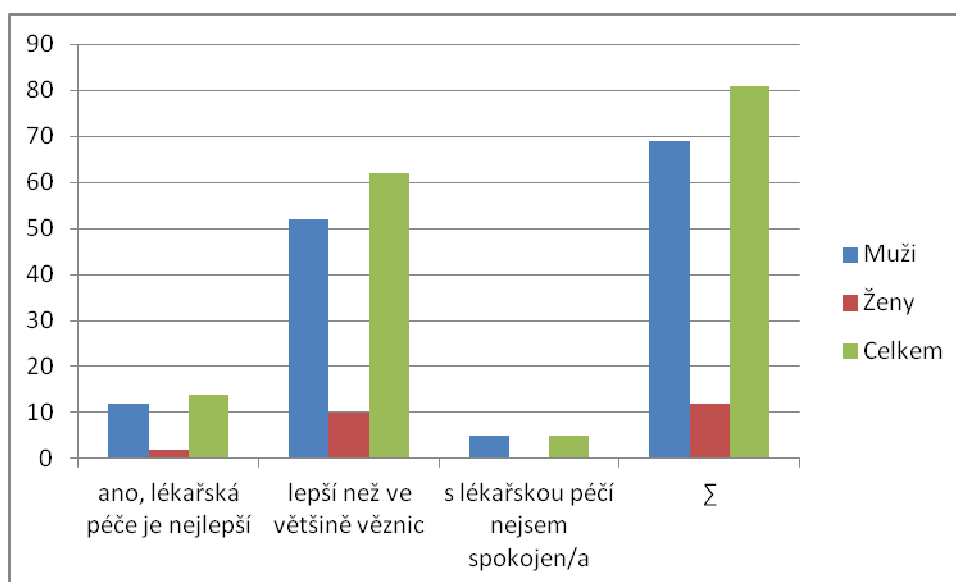

Otázka č. 18 Myslíte si, že je lékařská péče ve věznici Plzeň na lepší úrovni než v jiných věznicích?

Že je lékařská péče ve věznici Plzeň nejlepší si myslí 12 mužů a 2 ženy (17,28 % ze všech respondentů), 52 mužů a 10 žen (76,54 % ze všech respondentů) si myslí, že je lékařská péče lepší než ve většině věznic a 5 mužů a žádná žena (6,17 % ze všech respondentů) nejsou s lékařskou péčí ve věznici Plzeň spokojeni.

Tabulka a graf č. 17

	ano, lékařská péče je nejlepší	lepší než ve většině věznic	s lékařskou péčí nejsem spokojen/a	Σ
Muži	12	52	5	69
Ženy	2	10	0	12
Celkem	14	62	5	81
	17,28 %	76,54 %	6,17%	100,0%

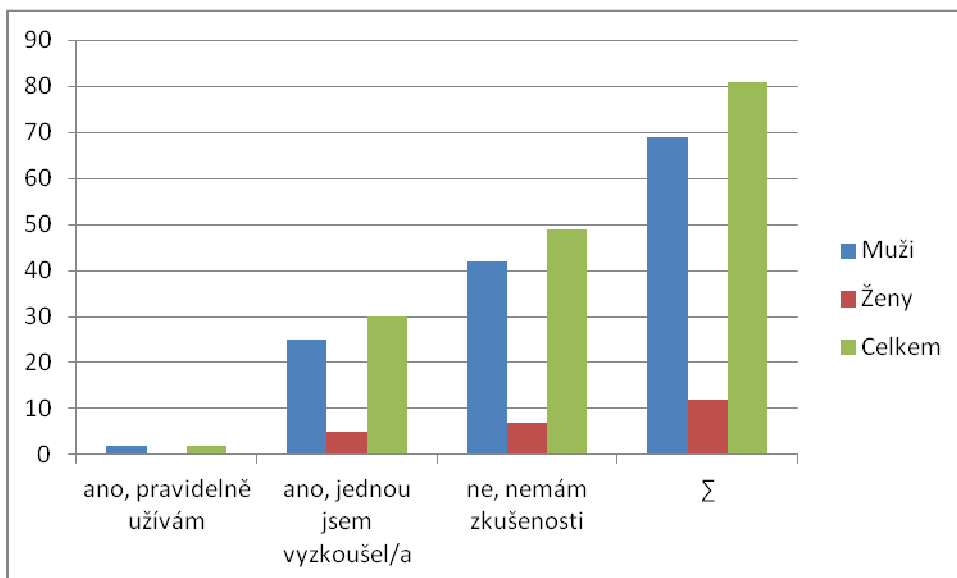

Otázka č. 19 Máte zkušenosti s užíváním návykových látek ve výkonu trestu?

Zkušenosti s návykovými látkami a pravidelnými uživateli jsou 2 muži a žádná žena (2,46 % ze všech respondentů), 25 mužů a 5 žen (37,03 % ze všech respondentů) jednou návykovou látku vyzkoušelo a 42 mužů a 7 žen (60,49 % ze všech respondentů) žádné zkušenosti nemají.

Tabulka a graf č. 18

	ano, pravidelně užívám	ano, jednou jsem vyzkoušel/a	ne, nemám zkušenosti	Σ
Muži	2	25	42	69
Ženy	0	5	7	12
Celkem	2	30	49	81
	2,46 %	37,03 %	60,49 %	100,0%

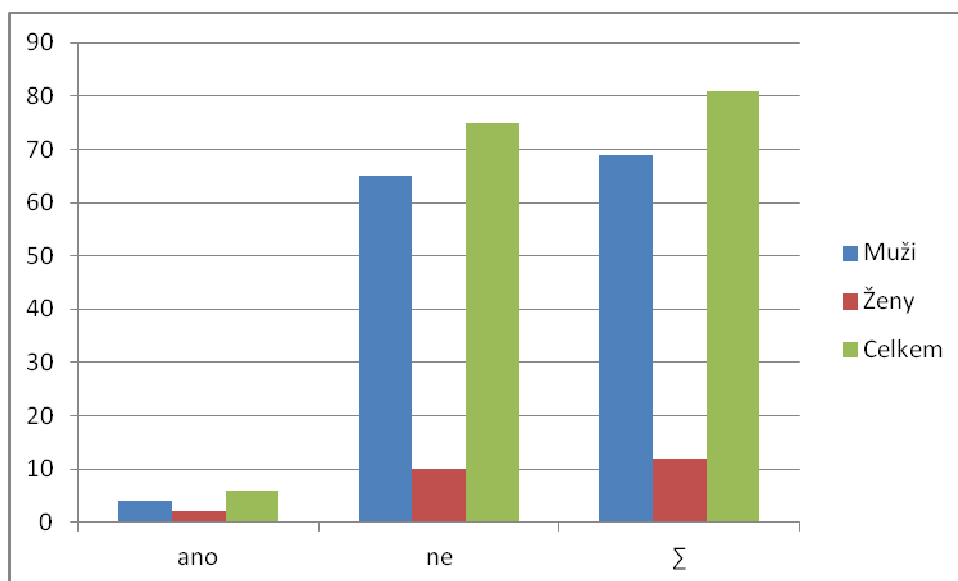
Otázka č. 20 Myslíte si, že je dosažitelnost návykových látek ve věznici Plzeň snadná?

Že je dosažitelnost návykových látek ve věznici Plzeň snadná si myslí 4 muži a 2 ženy (7,40 % ze všech respondentů), 65 mužů a 10 žen (92,60 % ze všech respondentů) si myslí, že dosažitelnost není snadná.

Tabulka a graf č. 19

	ano	ne	Σ
Muži	4	65	69
Ženy	2	10	12
Celkem	6	75	81

7,40 % 92,60% 100,0%

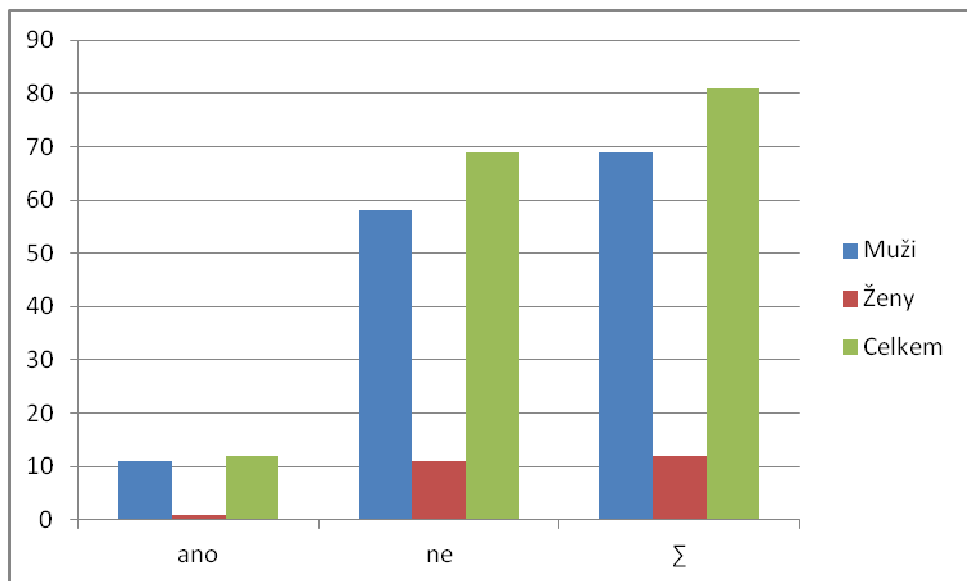
Otázka č. 21 Jste pravidelným uživatelem návykových látek?

Že je pravidelným uživatelem návykových látek ve věznici Plzeň uvedlo 11 mužů a 1 žena (14,81 % ze všech respondentů), 58 mužů a 11 žen (85,19 % ze všech respondentů) uvedlo, že nejsou pravidelným uživatelem návykových látek.

Tabulka a graf č. 20

	ano	ne	Σ
Muži	11	58	69
Ženy	1	11	12
Celkem	12	69	81

14,81 % 85,19% 100,0%

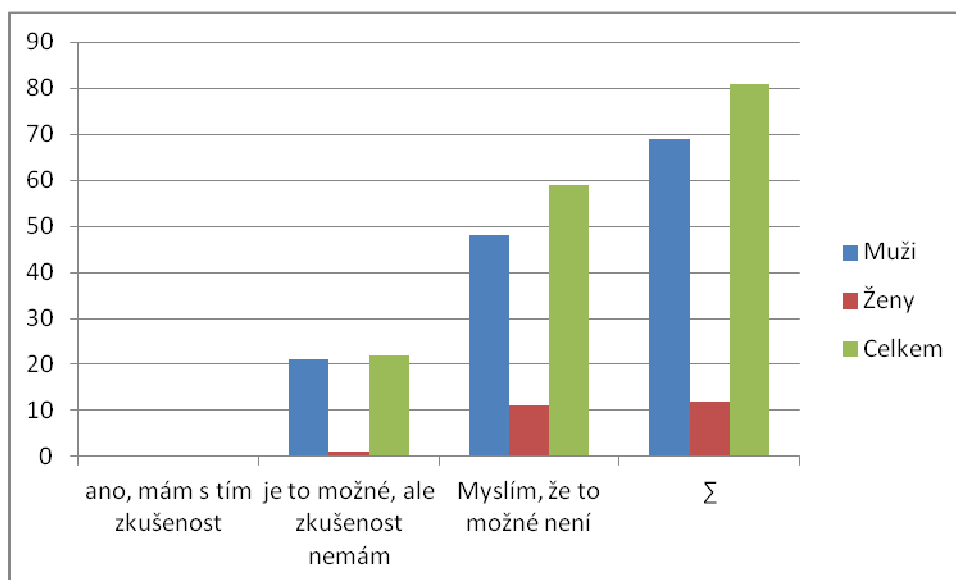

Otázka č. 22 Myslíte si, že je možné zneužít příslušníka VS jako zdroj návykových látek?

Žádný muž a žádná žena (0 % ze všech respondentů) si nemyslí, že by bylo možné zneužít příslušníka VS jako zdroj návykových látek, 21 mužů a 1 žena (27,16 % ze všech respondentů) si myslí, že by to bylo možné, ale zkušenost s tím nemají a 48 mužů a 11 žen (72,84 % ze všech respondentů) si myslí, že to možné není.

Tabulka a graf č. 21

	ano, mám s tím zkušenost	je to možné, ale zkušenost nemám	myslím, že to možné není	Σ
Muži	0	21	48	69
Ženy	0	1	11	12
Celkem	0	22	59	81
	0 %	27,16 %	72,84 %	100,0 %

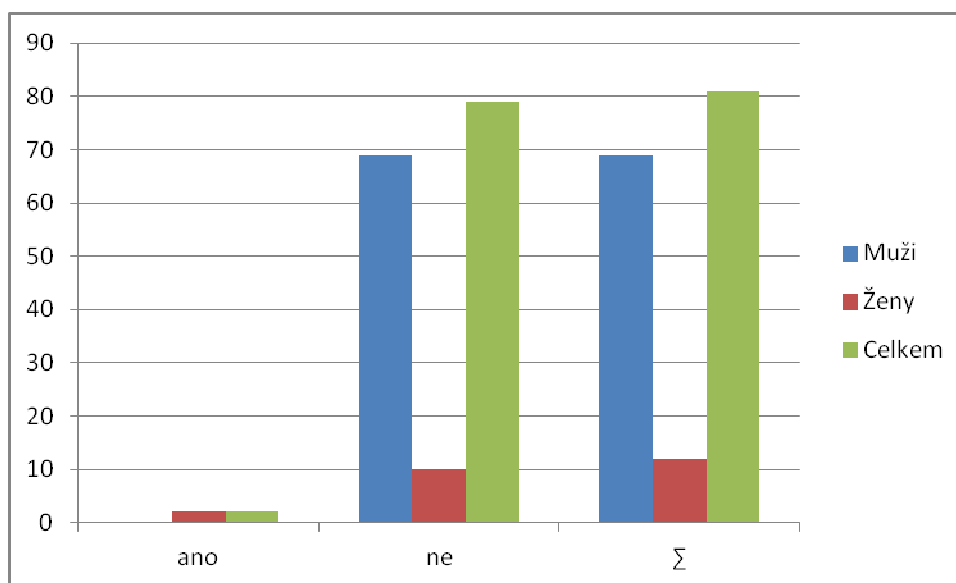
Otázka č. 23 Myslíte si, že zrušení trestu smrti byl omyl?

Že je zrušení trestu smrti omyl uvedlo žádný muž a 2 ženy (2,46 % ze všech respondentů), 69 mužů a 10 žen (97,53 % ze všech respondentů) uvedlo, že zrušení trestu smrti omyl nebyl.

Tabulka a graf č. 22

	ano	ne	Σ
Muži	0	69	69
Ženy	2	10	12
Celkem	2	79	81

2,46 % 97,53% 100,0%

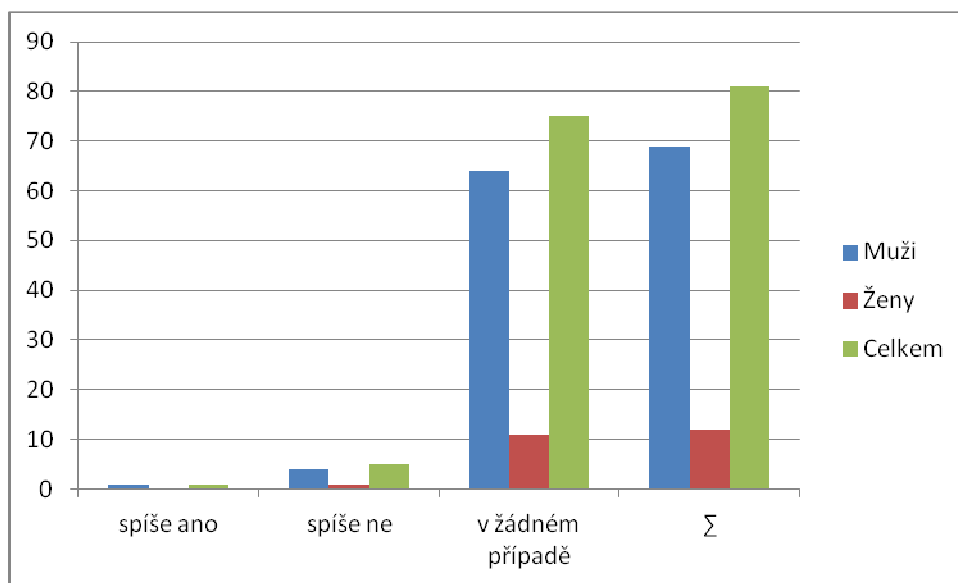

Otázka č. 24 Byl/a byste pro znovuzavedení trestu smrti u nejtěžších zločinů?

1 muž a žádná žena (1,23 % ze všech respondentů) je spíše pro znovuzavedení trestu smrti, 4 muži a žádná žena (6,17 % ze všech respondentů) je spíše proti znovuzavedení trestu smrti a 64 mužů a 11 žen (92,59 % ze všech respondentů) v žádném případě není pro znovuzavedení trestu smrti.

Tabulka a graf č .23

	spíše ano	spíše ne	v žádném případě	Σ
Muži	1	4	64	69
Ženy	0	1	11	12
Celkem	1	5	75	81
	1,23 %	6,17 %	92,59 %	100,0%

8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

Hlavní hypotéza „Odsouzeným se zdá výkon trestu ve věznici Plzeň přijatelnější než v jiných věznicích.“ byla výzkumem potvrzena, což dokládají otázky č. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17 a 18. Většina dotazovaných respondentů má zkušenosti z jiných věznic než jen z Plzně, skoro všichni respondenti si myslí, že je bezpečnost ve věznici Plzeň na dobré úrovni a velké množství z nich někdy ve věznici Plzeň pracovalo a nebo stále pracuje. S přístupem ze strany příslušníků je spokojeno velké procento respondentů. Stejně tak je to i s přístupem vychovatelů vůči odsouzeným. Většině respondentů se zdají programy zacházení, které nabízí věznice Plzeň, jako dostatečné. Většina respondentů potvrdila, že měli někdy ve věznici zájem pracovat a podali žádost o pracovní zařazení. Pro naprostou většinu respondentů je strava ve věznici Plzeň nejlepší ze všech věznic. O lékařské péči si to myslí méně respondentů, ale většina přiznává, že je lepší než ve většině českých věznicích.

Vedlejší hypotéza a) „Odsouzení mají ve věznici Plzeň přístup k návykovým látkám“ byla výzkumem vyvrácena, což dokládají otázky č. 19, 20, 21 a 22. Nadpoloviční většina dotazovaných odsouzených odpověděla, že nemají zkušenosti s užíváním návykových látek. Přes 90 % respondentů si nemyslí, že je dosažitelnost návykových látek ve věznici Plzeň snadná. Většina respondentů nejsou v současné době pravidelnými uživateli návykových látek. Žádný z respondentů nemá zkušenosti s tím, že by bylo možné zneužít příslušníka VS jako zdroj návykových látek a většina si myslí, že by to ani nebylo možné.

Vedlejší hypotéza b) „Odsouzení nejsou pro znovuzavedení trestu smrti“ se výzkumem potvrdila, což dokládají otázky č. 23 a 24, protože naprostá většina dotazovaných respondentů si myslí, že zrušení trestu smrti nebyl omyl a většina respondentů by se nepřiklonila ke znovuzavedení trestu smrti.

ZÁVĚR

Věznice Plzeň patří mezi nejstarší a největší věznice na území České republiky. Ve své bakalářské práci jsem se rozhodl přiblížit historii této budovy od úplného začátku její existence, tedy od vykoupení pozemků od královského města Plzně v roce 1870 až do současné doby, kdy od roku 1993 věznici spravuje Vězeňská služba.

Na počátku své práce se snažím přiblížit historii věznice, především její charakteristické a jedinečné architektonické řešení. Z historie plynule přecházím do současnosti se zaměřením na současný výkon vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Z výkonu vazby přiblížím důvody, podle kterých je možno obviněného do vazby umístit. Tyto jsou uvedeny v trestním řádu č. 41/2009 Sb. Dále uvádím práva a povinnosti obviněných, kterými jsou povinni se řídit.

V kapitolách o výkonu trestu odnětí svobody se věnuji kategoriím věznic podle síly ostrahy, včetně kategorií, které jsou vykonávány ve věznici Plzeň. Podrobně se zabývám opět právy a povinnostmi odsouzených umístěných na jednotlivých oddílech věznice. Zejména povinnosti jsou rozdílné podle kategorie ostrahy nebo zda je odsouzený umístěn na oddíl s bezdrogovým režimem. Značná část teoretické části je věnována programům zacházení, které mají za úkol smysluplně vyplnit volný čas odsouzených a současně pomáhají s resocializací odsouzených před návratem do společnosti. Programům zacházení se věnuji obecně pro všechny věznice v ČR a i pro věznici Plzeň dle možností danými právě pro tuto věznici.

Při zpracování praktické části bakalářské práce bylo užito šetření pomocí dotazníku, kdy byli do šetření náhodně vybráni odsouzení ve věznici. Úkolem bylo potvrdit nebo vyvrátit zvolené hypotézy. Výsledek šetření jasně ukazuje, že odsouzeným připadá výkon trestu ve věznici Plzeň přijatelnější než v jiných věznicích, odsouzení nemají snadný přístup k návykovým látkám a nejsou pro znovuzavedení trestu smrti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

PALEČEK, L. *Trestní ústav v Plzni „na Borech“*. *Stručná historie*. 2013

Trestní zákoník 2010 ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

Vnitřní řád pro obviněné věznice Plzeň podle § 3 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů

POUČENÍ podle §5 ods.2 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, při přijetí obviněného do výkonu vazby

POUČENÍ podle § 6 ods.2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, při přijetí odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody

BAJCURA, L. *Práva vězně : od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 1999, 158 s. ISBN 80-716-9555-6, s. 110.

Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., § 6 odst. 1, 2; § 7 odst. 1

Vyhláška MS č. 345/1999 Sb., § 8 odst. 1, 2 písm. a, b

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie. II. díl. Teorie a praxe s vězňnými*. Vyd. 1. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2007a, 77 s. ISBN 978-807-3722-043, s. 45.

HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005, 183 s. ISBN 80-867-0805-5, s. 123.

BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Vyd. 1. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 98 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-158, s. 24.

MEZNÍK, J., KALVODOVÁ, V., KUČHTA J. *Základy penologie*. Vyd. 1. Brno : Masarykova univerzita, 1995, 75 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 132. ISBN 80-210-1248-X, s. 50.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha : Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-717-8802-3, s. 827.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost* ,Universita Karlova, nakladatelství Karolinum, Praha 2000 ISBN 80-246-0139-7

KOZEL, R. a kol. *Moderní marketingový výzkum*

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

PRUNEROVÁ, M. *Co zmůžou programy zacházení*. [online]. In České vězeňství č. 2/2011, Praha : VS ČR, 2011 [cit. 2012-09-25]. Dostupné z:http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/2011/%C4%8CV2_2011.pdf>, s.

BARTOŇ, Z. *Školské vzdělávací středisko Valdice*. [online]. Valdice : ŠVS Valdice, 2012 [cit. 2012-09-27]. Dostupné z:
<http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/1655/file/PDF/ke%20sta%C5%BEen%C3%AD/%C5%A0VS%20VALDICE%201983-2012.pdf>, s. 6, 7.

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Graf a tabulka 1: V jakém rozmezí je váš věk a jaké je vaše pohlaví	39
Graf a tabulka 2: Nejvyšší dosažené vzdělání	40
Graf a tabulka 3: Jak vysoký je Váš trest?.....	41
Graf a tabulka 4: Jakým způsobem jste nastoupil/a do výkonu trestu?.....	42
Graf a tabulka 5: Ztotožňujete se s výrokem soudu ve své trestní věci?.....	43
Graf a tabulka 6: Jaké je srovnání plzeňských soudů a ostatních soudů při jednání o podmíněném propuštění?	44
Graf a tabulka 7: Máte zkušenosti i z jiné věznice?	45
Graf a tabulka 8: Myslíte si, že je bezpečnost ve věznici Plzeň na dobré úrovni?.....	46
Graf a tabulka 9: Byl/a jste někdy ve věznici zařazen/a na nějakou pracovní činnost?.....	47
Graf a tabulka 10: Jste spokojen/a s jednáním příslušníků ve věznici Plzeň k odsouzeným?.....	48
Graf a tabulka 11: Jste spokojen/a s přístupem ze strany vychovatelů ve věznici Plzeň?.....	49
Graf a tabulka 12: Myslíte si, že jsou programy zacházení ve věznici Plzeň dostatečné?	50
Graf a tabulka 13: Využil/a jste nabídky Školského a vzdělávacího střediska k doplnění svého vzdělání?	51
Graf a tabulka 14: Měl/a jste zájem ve věznici pracovat?	52
Graf a tabulka 15: Myslíte si, že je ve věznici Plzeň dostatek pracovních příležitostí pro odsouzené?.....	53
Graf a tabulka 16: Myslíte si, že je strava ve věznici Plzeň na lepší úrovni než v jiných věznicích?.....	54
Graf a tabulka 17: Myslíte si, že je lékařská péče ve věznici Plzeň na lepší úrovni než v jiných věznicích?	55
Graf a tabulka 18: Máte zkušenosti s užíváním návykových látek ve výkonu trestu?	56

Graf a tabulka 19: Myslíte si, že je dosažitelnost návykových látek ve věznici Plzeň snadná?	57
Graf a tabulka 20: Jste pravidelným uživatelem návykových látek?.....	58
Graf a tabulka 21: Myslíte si, že je možné zneužít příslušníka VS jako zdroj návykových látek?.....	59
Graf a tabulka 22: Myslíte si, že zrušení trestu smrti byl omyl?	60
Graf a tabulka 23: Byl/a byste pro znovuzavedení trestu smrti u nejtěžších zločinů?	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník.....	I
---------------------------	---

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Vladislav Štěrba a jsem studentem Univerzity Jana Amose Komenského v Praze, obor Bezpečnostní studia. Ve své bakalářské práci se zabývám spokojeností odsouzených s výkonem trestu ve věznici Plzeň, možností užívání návykových látek a znovuzavedení trestu smrti. Obracím se na Vás se žádostí o vyplnění mého dotazníku. Dotazník je anonymní a informace v něm uvedené budou sloužit jen pro potřeby mé bakalářské práce.

Předem děkuji za Váš čas věnovaný vyplnění mého dotazníku a ochotu ke spolupráci.

Při vyplňování dotazníku se řiďte následujícími pokyny:

U otázky nabízející možnosti zakroužkujte Vám nejbližší odpověď.

U otázky nabízející možnost jiné, uveďte stručně Vaši odpověď, pokud již nabídnuté odpovědi nevystihují Váš názor.

U otázky, která nenabízí možnosti, vyjádřete stručně Vaši odpověď.

1. V jakém rozmezí je Váš věk:

- a) 15-21
- b) 22-35
- c) 35-40
- d) 41 a více

2. Vaše pohlaví:

- a) žena
- b) muž

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní
- b) odborné učiliště
- c) úplné střední s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysoká škola

4. Jak vysoký je Váš trest?

- a) do 2 let
- b) do 10 let
- c) do 20 let
- d) více než 20 let

5. Jakým způsobem jste nastoupil/a do výkonu trestu?

- a) Převodem z výkonu vazby
- b) Dodáním Policii ČR z občanského života
- c) Sám/sama jsem nastoupil/a z občanského života

6. Ztotožňujete se s výrokem soudu ve své trestní věci?

- a) ano
- b) ne, trest se mi zná nepřiměřeně vysoký
- c) ne, jsem nevinný/á

7. Jaké je srovnání plzeňských soudů a ostatních soudů při jednání o podmíněčném propuštění??

- a) Plzeňští soudci jsou benevolentnější než v ostatních městech
- b) Plzeňští soudci příliš podmíněčné propuštění neumožňují
- c) O podmíněčné propuštění jsem ještě nikdy nežádal

8. Máte zkušenosti i z jiné věznice?

- a) Ano, mám
- b) Ne, trest jsem vykonával jen v Plzni
- c) Ne, jsem prvotrestaný/á

9. Myslíte si, že je bezpečnost ve věznici Plzeň na dobré úrovni?

- a) ano
- b) ne

10. Byl/a jste někdy ve věznici zařazen/a na nějakou pracovní činnost?

- a) ano a v současné době pracuji
- b) ano, ale momentálně nejsem pracovníčně zařazen
- c) ne, nikdy jsem nepracoval

11. Jste spokojen/a s jednáním příslušníků ve věznici Plzeň k odsouzeným?

- a) Ano, chovají se profesionálně
- b) Nejsem spokojen/a

12. Jste spokojen/a s přístupem ze strany vychovatelů ve věznici Plzeň?

- a) Ano, jsem s přístupem vychovatelů spokojen/a
- b) Ano, ale ne se všemi
- c) Ne, v jiných věznicích je přístup ze strany vychovatelů profesionálnější

13. Myslíte si, že jsou programy zacházení ve věznici Plzeň dostatečné?

- a) dostatečné
- b) nedostatečné

14. Využil/a jste nabídky Školského a vzdělávacího střediska k doplnění svého vzdělání?

- a) Ano, využil jsem tuto možnost
- b) Ne, ale přemýšlím o tom
- c) Ne

15. Měl/a jste zájem ve věznici pracovat?

- a) Ano
- b) Ne

16. Myslíte si, že je ve věznici Plzeň dostatek pracovních příležitostí pro odsouzené?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nezajímám se o to

17. Myslíte si, že je strava ve věznici Plzeň je na lepší úrovni než v jiných věznicích?

- a) Ve věznici Plzeň je strava nejlepší
- b) Ve věznici Plzeň je strava lepší než ve většině věznic
- c) Ve věznici Plzeň se stravou nejsem spokojen/a
- d) Nedokáži posoudit

18. Myslíte si, že je lékařská péče ve věznici Plzeň je na lepší úrovni než v jiných věznicích??

- a) Ve věznici Plzeň je lékařská péče nejlepší
- b) Ve věznici Plzeň je lékařská péče lepší než ve většině věznic
- c) Ve věznici Plzeň s lékařskou péčí nejsem spokojen/a

19. Máte zkušenosti s užíváním návykových látek ve výkonu trestu?

- a) Ano, pravidelně užívám
- b) Ano, jednou jsem je vyzkoušel
- c) Ne, nemám zkušenosti

20. Myslíte si, že je dosažitelnost návykových látek ve věznici Plzeň snadná?

- a) ano
- b) ne

21. Jste pravidelným uživatelem návykových látek?

- a) Ano
- b) Ne

22. Myslíte si, že je možné zneužít příslušníka VS jako zdroj návykových látek?

- a) Je to možné, mám s tím zkušenost
- b) Myslím si, že to možné je, ale zkušenost s tím nemám
- c) Myslím, že to možné není

23. Myslíte si, že zrušení trestu smrti byl omyl?

- a) ano
- b) ne

24. Byl/a by jste pro znovuzavedení trestu smrti u nejtěžších zločinů?

- a) spíše ano
- b) spíše ne
- c) v žádném případě

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Vladislav Štěrba, DiS.

Obor: 6208R020 – Bezpečnostní studia (Bc. BS VOŠ)

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Výkon vazby a trestu odnětí svobody ve věznici Plzeň

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 55

Celkový počet stran příloh: 6

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: Mgr. Roman Metlička